

La dimensió socioemocional dels infants adoptats de 0-6 anys: percepcions i mirades des de les famílies.

The socioemotional dimension of adopted children 0-6 years old: perceptions and perspectives from families.

Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna. Ramón
Llull

Grau en Educació Infantil. Treball de Fi de Grau.

Autor: Yesenia Cortés Samper.

Tutor: Miquel Àngel Prats

RESUM

El nostre article es centra en les adopcions internacionals i no relacionades, on no existeixen vincles familiars. És una recerca que sorgeix de la necessitat de saber com afecta l'adopció social i emocionalment a l'infant, quins sentiments té, quines pors... Tot i que parlem sobre els sentiments d'aquest infant, la mirada és des d'una tercera persona, és a dir, des del punt de vista dels propis pares adoptius, com ells creuen que es poden sentir els seus fills, què poden arribar a pensar.

Per tal de poder assolir els nostres objectius s'han dut a terme diferents entrevistes, tant a professionals com a famílies adoptives. A partir d'aquí, hem fet una comparació del que han viscut les famílies amb el que diuen els experts, per comprendre les percepcions i punts de vista d'aquestes famílies sobre els sentiments dels seus fills.

PARAULES CLAU:

Adopció internacional, adopció no relacionada, comunicació, família, sentiment.

ABSTRACT

Our article focuses on international adoptions and unrelated, where there are no family ties. This is a research arises from the need to know how adoption affects the child emotionally and socially, which has feelings, which fears ... Even though we talk about the feelings of the child, the look is from a third person, that is, from the point of view of adoptive parents themselves, as they believe that their children can feel, what they can think.

In order to achieve our goals have been conducted various interviews, both professionals and adoptive families. From there we made a comparison of families, who have lived with what the experts say, to understand the perceptions and perspectives of these families about the feelings of their children.

KEY WORDS:

International adoption, unrelated adoption, communication, family, feeling.

1. INTRODUCCIÓ

Avui en dia sentim molt a parlar de l'adopció, però la majoria no som conscients de les complicacions que comporta. En aquest treball ens agradaria mostrar les dificultats que té fer l'adopció d'un infant fora del nostre país. L'adopció és un tema de l'actualitat, ja que cada dia es realitzen més adopcions, i darrere d'aquesta, no només es tracta d'un munt de papers i l'entrega d'un infant, sinó que darrera s'hi amaguen anys d'espera, tràmits, diners, emocions i altres coses de les que hem estat conscients al llarg d'aquest treball.

Quan es parla d'adopció, es pensa directament en donar una vida millor a un infant, però no es tan fàcil com sembla. S'ha de tenir paciència i insistència, no es pot abandonar tot a la primera de canvi, hem de tenir en compte que estem a punt de donar una vida millor a algú que viu o pot haver viscut en unes condicions pèssimes.

Com tots els pares, els pares adoptius han d'educar i ajudar a créixer a l'infant. A més, s'enfronten a una segona tasca que és d'ajudar-lo a cicatritzar una ferida que sovint és difícil de detectar i de tancar. Per tal d'ajudar-lo a créixer, la família ha d'estar disposada a treballar conjuntament fent servir la millor eina possible: la comunicació. No només és important el diàleg sinó també deixar temps a l'infant a passar el seu procés de dol, ja que ha d'assumir els fets passats per donar oportunitat a tot el que vindrà.

Per tal que l'infant s'adapti a la seva nova situació i ho assoleixi de manera positiva s'han d'obrir vies de comunicació entre la família i el nen adoptat. Per aquest motiu, el nostre gran eix de tot el treball és la comunicació.

El que pretenc en aquest treball es ajudar i anar definint que hi ha darrera de l'adopció, i que hi ha molta gent lluitant per aconseguir-ho i canviar la vida d'un infant, perquè tots tenim dret a tenir una família. El meu treball està format per dos grans eixos: definició d'adopció (característiques, criteris d'idoneïtat, psicologia de l'infant, ajudes postadoptives i comunicació) i el disseny de la recerca (entrevistes).

El primer apartat es refereix a les diferents definicions de l'adopció, què entenem per

aquest procés. També parlaré de seva l'història, que ens fa saber de manera general els orígens de l'adopció, des de quan es va començar a fer, els diferents tipus d'adopció que es realitzaven, etc. Podrem saber quin procés s'ha de dur a terme per tal de poder adoptar fóra del nostre país, quins documents es necessiten i a on s'han de portar.

A més, treballaré la psicologia de l'infant perquè hem de ser conscients què comporta adoptar, tenir en compte els sentiments dels infants, com es poden sentir i les seves actituds. Sense oblidar que per tal d'establir una bona relació entre família i infant ha d'haver un diàleg, una comunicació clara sobre la seva adopció.

La comunicació és un eix molt important del meu treball, ja que gràcies a aquesta podem observar les reaccions, les actituds dels infants, els seus temors... Aquest eix em permetrà fer el meu disseny de recerca, és a dir, saber com viuen els infants la seva adopció, quins sentiments tenen, actituds, ports...

És molt important saber com es poden sentir els infants adoptats i les persones més properes que ho poden saber són els pares. Els infants quan són tant petits els costa transmetre els seus sentiments, no saben posar nom a aquelles emocions ni buscar una raó per què els està passant allò, només saben expressar-ho a través de les accions, de les actituds.

Per aquesta raó, el meu treball es basa en les percepcions que tenen els pares sobre els sentiments dels seus fills. La família més propera viu aquells comportaments i reflexiona sobre quina pot ser l'arrel, què provoca que es comportin així.

2. QUÈ ÉS L'ADOPCIÓ?

2.1. CARACTERÍSTIQUES

2.1.1. Concepte d'adopció

L'adopció és un procés legal, psicològic i social d'integració plena i definitiva d'un infant en una família en la qual no ha nascut. Es tracta d'una mesura de protecció a la infància que proporciona una relació paternofilial amb els mateixos efectes legals que la paternitat biològica, aquesta família s'ha d'adequar al màxim a l'infant i satisfer les seves necessitats per tal de crear un vincle afectiu.

La paraula adopció prové del llatí "adoptio", el Diccionari de la Real Acadèmia Espanyola ho defineix com "*recibir como hijo, con los requisitos y solemnidades que establecen las leyes, al que no lo es naturalmente*". Segons Teichman (1978-1982), l'adopció comprèn diversos fenòmens que no es poden agrupar en un únic concepte. És un fet més complex que afecta a la cultura, a la intel·ligència emocional de la persona adoptada i de la seva família.

Palacios i Rodrigo (1998) el concepte de família tracta de la unió de les persones que comparteixen un projecte vital d'existència en comú que es vol que sigui durador, en el qual es generen forts sentiments de pertinença a aquest grup, hi ha un compromís personal entre els seus membres i s'estableixen intenses relacions de intimitat i dependència

Per tal de poder adoptar legalment en el nostre país, els futurs pares han d'obtenir el certificat d'idoneïtat, que és un document imprescindible per a l'adopció d'un infant d'un altre país, realitzar un mínim de dues entrevistes i assistir a sessions informatives i formatives. El certificat d'idoneïtat l'emet l'Institut Català de l'Acolliment i de l'Adopció (ICAA) una vegada aconseguida la Resolució administrativa favorable, i té una vigència de tres anys.

2.1.2. Antecedents històrics de l'adopció

Sempre han existit les adopcions, "a lo largo de toda la historia se repite la principal función de la adopción: perpetuar la estirpe" (Baelo 2013, pàg. 111). Aquest autor creu que a mesura que passa el temps, l'adopció pot canviar en la seva forma i en el control sobre el procés, però mai canvien el seus objectius. Moisès va ser un dels primers nens adoptats dels quals es tenen referències. Des de llavors fins als nostres dies el context en què s'han donat és molt diferent.

Fins fa relativament pocs anys l'adopció era considerada com una cosa que s'havia de amagar pel propi bé de l'infant i dels pares i es mantenia en secret. Avui dia se sap que això és un greu error ja que és origen de seriosos conflictes personals i familiars, i per tant és primordial que els pares comuniquin al seu fill la seva condició d'adoptat. Una altra de les grans diferències que caracteritza a les adopcions actuals és la prioritat del benestar del menor, en contraposició amb les adopcions d'abans en què només es tenia en compte el desig i la satisfacció dels pares.

Abans que l'adopció es regulés legalment, aquesta es portava a terme de manera informal, quan un nen quedava abandonat o orfe, algun familiar o persona de l'entorn es feia càrrec d'ell i l'incorporava la seva família.

Els orígens de l'adopció procedeixen del conegut Codi de Hammurabi, dos mil anys abans de Crist. El Codi d'Hammurabi és el primer conjunt de lleis de la història. Aquest codi enumera les lleis que ha rebut del Déu Marduk per a fomentar el benestar entre la gent. Segons la llei 185 del codi " *si uno tomó un niño en adopción, como si fuera hijo propio, dándole su nombre y lo crió, no podrá ser reclamado (por sus parientes)*". Per tant, podem afirmar que la finalitat d'aquest codi era criar a l'infant com un fill propi.

Les formes van ser diferents a Grècia i Roma. " *En Grecia había una especie de protocolo. Si un padre quería dar en adopción a su hijo lo dejaba en una vasija funeraria en un camino y la gente sabía que podía llevarse a ese niño*" (Baelo 2013, pàg. 58). Segons el Dret Romà, un ciutadà podia entrar en la família d'un altre i quedar per tant sota la seva *pàtria potestas*. El procés es denominava *adoptio* (adopció) i

requeria el consentiment tant del pare de família (pater familias) adoptant com de l'adoptat.

En l'Edat Mitjana, els infants que eren nascuts de relacions extramatrimonials quedaven rebutjats, ja que creien que eren fruit del pecat i per tant, l'adulteri era castigat amb la pena de mort. Segons Vallverdú (2004) aquests infants abandonats, eren acceptats per la família més propera, si la tenien. Tot i això, alguns infants podien ser legalment acollits per alguna altra família.

A l'Edat Moderna, finals del segle XV fins a mitjans del XVIII, es comencen a anomenar als infants abandonats com "expòsitos", per tal de poder classificar-los. En el 1683 Sant Vicent de Paul potenciarà el desenvolupament dels hospitals-hospicis infantils. Durant el 1789, quan es va proclamar la Declaració dels drets de l'home, la opinió pública demanava l'aprovació de l'adopció. Vallverdú (2004) diu que no va ser fins els 1851, amb les lleis de Massachussets que van aparèixer les primeres lleis sobre l'adopció

Al llarg del segle XX, l'adopció adquireix un caràcter social. En el 1917 es va aprovar la Minnesota Children Law on es reconeixia la igualtat entre els fills biològics i els adoptats. A partir de la dècada de 1950, es produeixen diverses modificacions en les legislacions europees, centrades en els interessos i el benestar dels infants. Vallverdú (2013) explica que es van firmar dos convenis sobre la protecció dels menors: en el 1980 es firma el Conveni de l'Haya i a finals dels 80 les Nacions Unides firmen la Convenció dels drets de l'infant. A finals de segle va començar a aparèixer la idea d'adopció oberta.

Amb el temps, l'adopció s'ha anat entenent amb més naturalitat. Inicialment, era com una fórmula substitutiva de la maternitat i de la paternitat. Avui, hi ha moltes maneres de viure-la però només un camí viable: l'estimació i integració mútua.

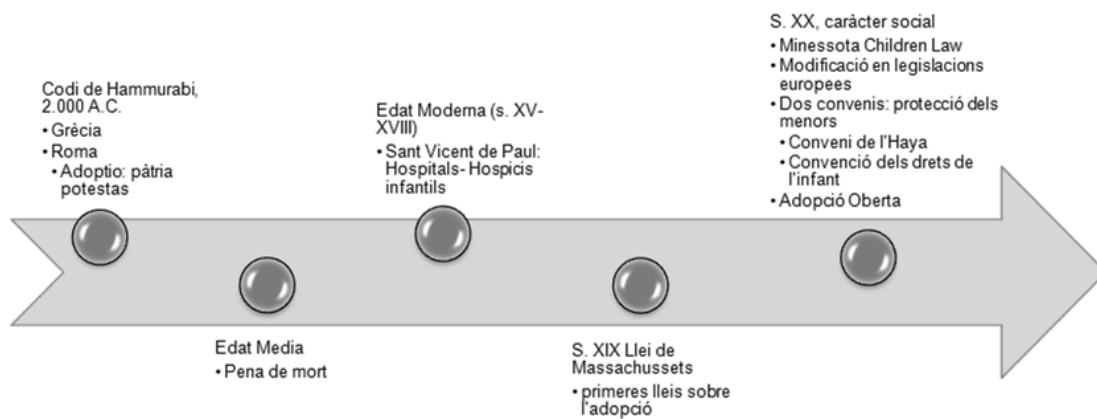

Figura 1. Història de l'adopció. El primer registre que tenim sobre l'adopció el trobem en el codi de Hammurabi fa quatre mil anys i ha anat evolucionant al llarg de la història.

2.1.3. Tipus d'adopció

Existeixen diferents tipus de procediments adoptius que ens proporcionen diverses opcions, tant per a persones que volen adoptar com pels que volen donar a l'infant en adopció.

Segons els drets de l'infant adoptat:

- **L'adopció simple** és aquella en la qual l'adoptat conserva un cert lligam amb la família biològica i, en cas que no es digui el contrari, els cognoms; no té dret legitimaris de la família adoptant ni té els mateixos drets que els fills biològics. Tot i així, cal dir que a Espanya ja no existeix l'adopció simple, tota adopció és sempre plena segons va establir la Llei 21/87, per això sempre que es parla d'adopció es refereix a l'adopció plena.
- **L'adopció plena** és aquella en la qual l'adoptat pren els cognoms de o dels adoptants; en la successió ocupa el mateix lloc que els fills biològics i trenca tot lligam amb la família biològica.

Segons el territori:

- **L'adopció nacional** és aquella que es fa en del mateix país. Aquest tipus d'adopcions són molt més econòmics que les adopcions internacionals, tot i que els temps d'espera és molt més llarg (de 8 a 9 anys).
- **L'adopció internacional** és quan s'adopta a algun infant d'un altre país.

L'Institut Català de l'Acolliment i de l'Adopció (ICAA), com a organisme competent de la generalitat de Catalunya en l'àmbit de l'adopció, li correspon la formació i la valoració de les famílies candidates i l'emissió del certificat de idoneïtat corresponent, i a l'organisme del país d'origen de l'infant, la proposta d'adopció.

Segons la relació amb la família biològica:

- **L'adopció oberta** és aquella on els pares adoptius permeten que els pares biològics segueixin tenint contacte amb l'infant.
- **Adopció privada/tancada** on una persona pot demanar ajuda a un advocat d'adopcions per realitzar una adopció legal sense haver d'anar a un organisme d'adopció. Aquest tipus d'adopcions poden evitar les llargues llistes d'espera de les agències d'adopcions però presenta el problema de no tenir la garantia de no seguir un nen robat.
- **L'adopció relacionada** és quan un parent adopta formalment a un infant en el cas que els pares biològics morin o siguin incapaços de cuidar-lo.

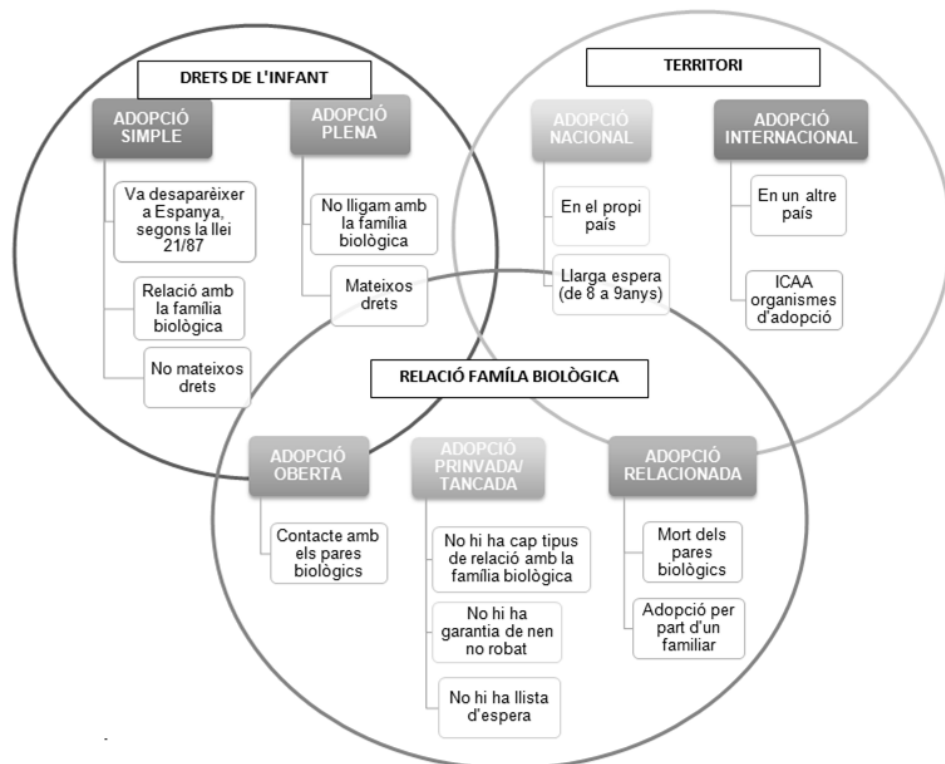

Figura 2. Tipus d'adopcions. Existeixen diferents tipus d'adopcions segons els drets de l'infant, segons el territori i els vincles familiar.

2.2. CRITERIS D'IDONEÏTAT

Adoptar un infant d'un altre país comporta tot un procediment on es conjuguen dues legislacions diferents i la intervenció dels organismes competents de dos països: els del país originari del menor i els del país receptor. El procés de les adopcions internacionals són molt diferents a les nacionals, el seu procés és molt més llarg i feixuc (veure annex 1, pàg. 35).

La normativa exigeix la formació i la valoració de les persones que volen dur a terme l'adopció i, també exigeix que els infants que s'adoptin tinguin una situació personal i familiar que hagi portat a una declaració d'adaptabilitat per part de l'organisme competent del seu país. L'Institut Català de l'Acolliment i de l'Adopció (ICAA), com a organisme competent de la Generalitat de Catalunya en l'àmbit de l'adopció, li correspon la formació i la valoració de les famílies candidates i l'emissió del certificat de idoneïtat corresponent. I per altre costat, a l'organisme del país d'origen de l'infant li correspon la proposta d'adopció.

Amb el certificat de idoneïtat, els sol·licitants d'adopció són validats per l'organisme competent del seu país i avalats davant els país originari del menor. L'assignació d'un infant a una família depèn de les decisions sobiranes dels països d'origen dels menors. El procés legal de l'adopció d'infants d'altres països esta basat en el Conveni Haia, escrit en el 1993, que assenyala, que l'adopció ha de ser en benefici del menor, que aquest ha de ser declarat adoptable i que cap persona que no sigui el mateix infant no es pot beneficiar indegudament d'aquesta adopció.

2.2.1. Procediment legal

Tota la informació necessària i bàsica que necessitem per poder dur a terme una adopció, la podem trobar en diferents medis; així doncs, majoritàriament el coneixement que té la població sobre com dur a terme una adopció, l'ha adquirit a través de diferents medis de comunicacions o visitant associacions relacionades amb l'adopció (Entitats Col·laboradores d'Adopció Internacional (ECAIS), associacions de pares adoptius, departament de justícia, etc.).

Un cop recopilada la informació bàsica, s'han de seguir els següents passos:

1. Les famílies, amb residència habitual a Catalunya, que vulguin adoptar un menor desemparat d'un altre país han de presentar la sol·licitud davant de l'ICAA o a les seves delegacions territorials a Girona, Lleida i Tarragona (veure annex 2, pàg. 36).
2. Juntament amb la sol·licitud, s'han de presentar certs documents d'empadronament, de la situació econòmica, un informe de salut física i social, entre d'altres.
3. La tramitació de l'expedient d'adopció internacional es du a terme en aquells països que formen part del *Conveni de la Haya*, es pot escollir entre tramitar l'expedien a través de l'ICAA o per mitjà de l'ECAI.

La sol·licitud emplenada per escrit es presentà a qualsevol registre oficial de la comunitat dels adoptants. Quan es rep la sol·licitud s'inicia l'expedient corresponent d'idoneïtat. El procés de formació i valoració de les persones o famílies i les circumstàncies que es tenen en compte a l'hora de l'adopció segueixen els mateixos passos i criteris que per l'adopció d'infants a Catalunya. L'informe psicosocial és elaborat per una Institució Col·laboradora d'Integració Familiar (ICIF). Aquest procés té un cost econòmic que va a càrrec dels adoptants i/o interessats.

Abans de l'elecció del país corresponent començaran els processos d'informació sociofamiliar per poder garantir l'idoneïtat i assegurar que el menor tindrà cobertes totes les seves necessitats de manera que el sol·licitats compleixin les obligacions legalment establides. Aquest procés d'informació consta d'una reunió informativa de caràcter general, un qüestionari d'informació referent a la composició i estructura de la família; un mínim de dos entrevistes amb diferents professionals i una visita domiciliària.

2.3. AJUDES POSTADOPTIVES

Mentre es fa tot el procés d'adopció es té molta ajuda de diferents associacions, però un cop s'ha adoptat no n'hi han tantes ajudes. Molt sovint, les famílies no saben a qui recórrer o amb qui parlar sobre els seus dubtes, de les pors i inquietuds.

La Generalitat de Catalunya, des del seu departament de benestar social i família, ofereix un servei d'atenció postadoptiva. Aquest servei ofereix:

- un espai de consulta i orientació davant el plantejament de dubtes i dificultats sorgits tant en l'àmbit individual com familiar
- grups de reflexió i debat per a pares i mares on tractar temes relacionats amb el procés posterior a l'adopció
- assessorament a escoles i a professionals que estan en contacte amb famílies adoptives (centres de salut mental, d'atenció precoç, etc.).

Cada cop hi ha més ajudes per a les famílies adoptives com és el cas de l'associació ADDIF, *Associació en Defensa del Dret de la Infància a la Família (Adopció i Acolliment)*, aquesta dona suport a les famílies per tal de garantir la millor qualitat de vida dels infants adoptats. A més, ADDIF és membre de FADA, *Federació d'Associacions d'Adopció de Catalunya* i de CORA, *Federació Coordinadora de Asociaciones en Defensa de la Adopción y el Acogimiento*, d'àmbit Estatal.

Aquesta associació ofereix a les famílies diferents serveis com ara:

- la mediació familiar on es treballa les dificultats de convivència dins del marc familiar.
- l'atenció psicològica va dirigida als pares adoptius i als fills majors de 18 anys per a poder plantejar els dubtes que tenen en relació als fills adoptius.
- tertúlies, conferències i sessions informatives

Vam poder assistir a una tertúlia d'ADDIF anomenada "*Parlant amb els fills adoptius de la mare biològica*" on vam poder observar el funcionament d'aquest servei (veure annex 7, pàg. 65).

També es pot comptar amb l'associació "La voz de los adoptados" que està dedicada sobretot als fills adoptats. Aquesta intenta donar veu a les experiències de les persones adoptades, dóna suport i eines per buscar els seus orígens.

2.4. PSICOLOGIA DE L'INFANT ADOPTAT

Molts infants adoptats han tingut una vida anterior a l'adopció molt dura, per aquesta raó, poden tenir dificultats maduratives i a vegades estructurals. També pot ser, com diu Múgica (2011), que el fet d'haver tingut un tracte inadequat durant els primers períodes de vida, generen estructures de personalitat i estil de vinculació insegurs per l'infant, i ho transmet a través de comportaments com: immaduresa, desconfiança, falsa autonomia, mala gestió de sentiments...

Segons Palacios (2010) es pot donar el cas que alguns infants tinguin certs problemes però també pot ser que no en tingui cap quan arribi amb la seva nova família. Segons ell, alguns dels retards poden afectar a les diferents àrees de salut i desenvolupament físic, a la salut emocional, al desenvolupament psicològic i en problemes de comportament.

Els vincles i les relacions entre la família i l'infant no es generen de manera ràpida, sinó que necessita un temps per desenvolupar un vincle afectiu i pot trigar mesos i fins i tot, anys. Segons Ballús (2011) per tal que aquests vincles i la relació sigui favorable, tant l'infant com la família han hagut de superar l'etapa del dol, en altres paraules, en el cas dels pares han hagut d'assumir el sentiment de pèrdua en el cas que no puguin tenir fills o que l'hagin perdut.

Aquesta creença també la comparteix ADDIF en la seva xerrada "*Parlant amb els fills adoptius de la mare biològica*", en tot infant adoptat hi ha una història prèvia de pèrdua. Les persones que l'han engendrat no han pogut o volgut criar-lo. Això genera un dolor, que cal acompanyar i pot comportar inseguretat personal, sobretot en moments de separacions circumstancials i canvis vitals.

En el cas dels infants, ha d'adaptar a la nova situació. "*De pronto, se deja lo conocido y se enfrenta uno a lo nuevo, a lo desconocido. Por ejemplo, en los casos de adopción*

internacional de pronto se llega a un sitio donde el color de la piel de todos los demás es diferente, o donde la lengua que se habla es incomprensible, o donde las cosas que a uno le rodean son totalmente nuevas" (Palacios, 2010, pàg. 51). Si els infants són més grans, són més conscients del que han viscut, del seu abandonament. No és possible que tot el que han viscut anteriorment desaparegui de la seva ment i tampoc podrà confiar ràpidament en la seva nova família, això també ho corrobora Berástegui (2007) quan afirma que el nen, en ser adoptat, no torna a néixer. A més, poden arribar a pensar que no són mereixedors d'estimació ni de respecte.

La integració de l'infant en la seva nova família ha de ser progressiva, ja que aquest es troba amb persones que no coneix i amb unes expectatives i exigències dels seus adoptants. Segons Nienstedt y Westermann (1989) els infants adoptats poden passar per algunes fases per tal de tenir una bona d'integració. Aquestes són: fase d'adaptació, fase de transferència dels conflictes i fase de regressió.

2.4.1. Fase d'adaptació i exploració de la novetat

Es pot donar el cas que l'infant sembli que s'ha adaptat molt bé i que accepta als nous pares, tot i això, aquest "bon comportament" és degut a que se senten insegurs davant de la nova situació, tenen por a tornar a fracassar amb la nova família, sobretot si ha rebut algun rebuig previ. L'infant per tal de satisfer als seus nous pares, segueixen les normes i les limitacions que aquests li han posat, però això no vol dir que hagi assumit i interioritzat les normes.

A mesura que l'infant passa temps amb la seva nova família, se sent a gust i va guanyant seguretat i confiança en sí mateix. Aquesta fase pot ser més llarga o més curta segons l'edat d'adopció dels infants, quan són més petits passen més ràpidament a la següent fase, en canvi, els infants que són més grans és una mica més llarga i més evident.

2.4.2. Fase de transferència dels conflictes

En aquesta fase, el "bon comportament" inicial dels infants desapareix deixant a uns pares preocupats, confosos i decepcionats. L'infant adoptat, que anteriorment va ser abandonat, se sent estimat i transmet les seves pors i inseguretats als seus nous pares a través del seu comportament.

Durant aquesta fase, el comportament de l'infant anirà variant, alguns cops seran un mal comportament i altres farà demostracions d'afecta. És a dir, pot insultar o donar cops a algun dels pares, després demanarà perdó i prometrà que no ho tornarà a fer, també es pot donar el cas que no vulgui tenir contacte amb ningú i de sobte demanar acaroneaments.

El fet d'aquest comportament violent és degut a que està manifestant antigues vivències de la seva vida anterior però no va dirigit cap als familiars, no té res personal contra ells. El nen afronta els seus conflictes i les situacions de la manera que coneix, la que li és més familiar, és a dir, tenint de referència a les seves experiències anteriors.

Tot i que sembli impossible, el canvi de conducta de l'infant és una bona senyal perquè vol dir que està fent progressos. Encara que sigui difícil pels pares és important que mostrin la seva estimació, que li facin veure que l'entenen i que l'accepten, sense oblidar que li han de marcar uns límits.

2.4.3. Fase de regressió

Durant aquesta fase, el comportament de l'infant tornarà a ser el d'un nen més petit com ara que l'agafin a coll, parlarà imitant a un nen més petit, demanarà que el vesteixin... Amb tot això, l'infant està demanant coses que quan era petit no va gaudir o que va gaudir molt poc, per aquesta raó, la família li ha de fer demostracions d'estimació i de confiança per tal que l'infant pugui satisfer les necessitats insuficients anteriors i reconstruir una base més sòlida pel seu desenvolupament.

Per fer que l'infant abandoni més ràpidament aquesta fase, la família pot crear un tipus de joc on l'infant se senti atès, donar-li de menjar, vestir-lo... Crear un espai on poder

deixar que totes aquelles actituds que són pròpies de nens més petits puguin sortir a la llum. D'aquesta manera s'aniran enfortint els vincles afectius i la seva integració dins de la família serà més sana i fàcil.

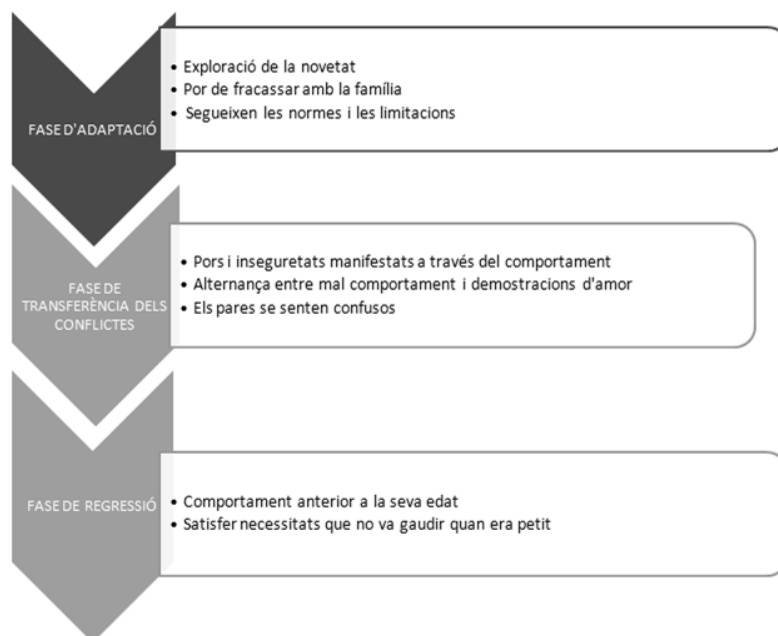

Figura 3. Etapes psicològiques de l'infant adoptat. Les diferents etapes psicològiques ajudaran als infants a adaptar-se a la seva nova família, tot i això, no tots els infants passen per aquestes etapes.

2.5. PARLAR D'ADOPCIÓ EN FAMÍLIA

Després d'haver llegit la revista *Padres y maestros* (2011), en l'apartat d'adopció, família i escola, em vaig adonar que era molt important tractar aquest tema amb la gent més propera de l'infant.

Fa uns anys l'adopció es considerava un tema tabú on els infants adoptats no sabien que ho eren i la família no deia res. Aquesta realitat en aquell moment era vergonyós per la família i quedava en secret. Hi han bastants casos on els infants, quan van esbrinar la veritat, van trencar amb aquesta família perquè es sentien enganyats.

Per tant, perquè la família és un vincle molt important, per respecte a l'infant i a la seva vida anterior, el més convenient és parlar amb ells des que són petits i explica'ls-hi la veritat. Si els pares poden parlar de l'adopció amb els infants estaran creant un espai

obert, càlid i de lliure comunicació que afavorirà la seva relació amb la família. Segons Berástegui i Gómez (2007) la comunicació sobre l'adopció és una de les parts més importants en la vida de l'infant i els pares s'han de comprometre de dur-la a terme.

2.5.1. Per què s'ha de parlar d'adopció?

Els infants tenen el dret de saber la veritat, de saber els seus orígens i de la seva família biològica. Els pares són els encarregats de mantenir aquesta informació guardada i quan l'infant estigui preparat li han de retornar, sempre tenint en compte les seves capacitats i la seva evolució.

A més, per créixer han de saber els seus orígens per construir la seva identitat personal. Els infants es van formant com a persones gràcies a la relació amb la seva família, a les seves experiències i als fets de la seva vida anterior. *"Parlar d'adopció, avui, és parlar de reptes, incerteses, pèrdues, desitjos, frustracions, mancances, afectes... És a dir, d'un cúmul de conceptes, d'una banda, i, de l'altra i més important, d'infants en situació de privació afectiva o abandonament"* (Ballús 2009, pàg. 28).

No saber la veritat pot provocar que el vincle familiar quedi malmès ja que no hi ha confiança ni respecte. És molt important que els pares no esperin a l'adolescència ja que això podria ser contraproduent, segons el parer del Dr. Nickmann (1985) autor de l'article *"Pérdidas en la adopción: la necesidad del diálogo"*, afirma que parlar sobre adopció en aquesta edat pot ser contraproduent per la seva autoestima i per la seva confiança amb els pares.

També es pot donar el cas que l'infant sigui conscient que és adoptat però té por o vergonya de preguntar, si els pares no creen un espai on es pugui parlar sense neguit pot ser que els infants no se sentin segurs i no els hi arribi a preguntar.

I finalment, si els pares no han parlat amb ell pot ser que alguna altre persona ho faci. Si els pares no es comuniquen amb el seu fill sobre aquesta realitat, pot ser que algú altre ho faci de una manera inadequada, en un context i temps equivocat.

2.5.2. Què els hi han d'explicar?

Els pares no només li han de dir que és adoptat, han d'ajudar-lo a crear la seva pròpia història, que tingui un sentit per ells. Com més informació els hi proporcioni, més l'ajudarà a entendre la seva vida. Per aquest motiu és important anar distribuint la informació segons el seu nivell de comprensió i maduratiu.

Li poden explicar com va començar la seva recerca, és a dir, per quin motiu van decidir adoptar. Li han de transmetre que ell ja era una persona estimada i desitjada per ells fins i tot abans d'arribar a la seva nova família.

També, la informació més rellevant del seu naixement i com va ser la separació amb els seus pares biològics. És normal que els infants adoptats imaginin com seria estar amb la seva família biològica i que la comparin amb la que tenen. Perquè l'infant se senti còmode amb la seva família biològica és molt important que els pares adoptius donin una imatge positiva, però sense exagerar i encara menys desvaloritzar-la.

Com ja he dit anteriorment, se li ha d'explicar a l'infant quina és la raó per la qual no està amb la seva família biològica amb un llenguatge que ells puguin entendre. S'ha d'intentar que l'infant parli dels seus sentiments vers a la conversa que estan tenint, ja que pot provocar que hi hagi por a l'abandonament dels seus pares adoptius. Si deixen que l'infant tingui por pot provocar que tingui dificultat en el seu desenvolupament de la seva identitat, en la seguretat de les seves relacions i en la seva pròpia autoestima.

La seva història d'abans que es trobessin per primer cop també és molt important, li han de dir qui cuidava d'ell, com era i amb qui vivia. En el cas que fos una adopció internacional li poden comentar alguns punts de la seva cultura i de costums del seu país.

I finalment, la història de la seva adopció. Li poden explicar com es van conèixer, quines sensacions i pensaments van tenir quan es van veure. En aquest moment li han de dir què significa adoptar, que és una manera de començar a ser pares i que la relació que s'estableix entre pares i fills és igual de forta, si no més, que la relació de

sang.

2.5.3. Quan li han d'explicar?

La majoria dels experts creuen que la informació que se'ls ha de proporcionar ha de ser gradual i clara des que són petits. Els infants no entenen el significat d'haver nascut, per això se'ls ha d'explicar abans el tema del naixement que el de l'adopció. Molts experts creuen que l'edat per començar a utilitzar la paraula "adopció" ha de ser entre els 2 i 4 anys, tot depenen de l'edat en la qual va ser adoptat.

Per altra banda, el Dr. Steven Nickman (1985) pensa que el moment ideal per explicar-ho és des dels 6 a 8 anys, ja que els infants se senten segurs de la seva família i no se sentiran amenaçats per aquesta paraula, depenen de l'edat d'adopció. Seguint aquesta idea, Brodzinsky amplia el marge de 6 a 9 anys, que és quan els infants seran del tot conscients del que significa ser adoptat.

Hi ha diferents etapes de la comunicació per les quals passen els infants:

- **Fase de l'anècdota:** és quan els infant se senten especials de manera positiva per haver sigut adoptat per la seva família. Això és degut a que la família ha tingut una bona comunicació.
- **Fase de consciència de la pèrdua:** durant els 6 i 8 anys l'infant se n'adona que per tenir la família que té, ha hagut de perdre una altra. En aquest moment és quan s'interessen per conèixer el seu naixement, el seu abandonament i la seva adopció. Molts cops tota aquesta informació li pot provocar sentiments de culpa i por a l'abandonament.
- **Fase de latència:** aquesta fase es sol donar en el segon cicle d'educació primària, els infants adoptats deixen de fer preguntes als pares sobre el tema.
- **Crisis d'adolescència:** aquesta crisi sol aparèixer en l'etapa de la ESO. En aquest moment l'infant està creant la seva pròpia personalitat i vol conèixer més dels seus orígens. La família ha d'estar disposada a parlar amb llibertat, a donar-li suport i sobretot a acompanyar-lo en aquest procés.

Figura 4. Fases de comunicació. Aquestes fases són les que solen passar els infants des que són petits fins l'adolescència. Les etapes es produeixen per la necessitat que té el nen adoptat per parlar sobre el tema.

2.5.4. Qui ha de parlar?

Els pares han de ser les persones que han de parlar amb el fill sobre l'adopció, ells han d'iniciar aquest tema sempre de manera respectuosa cap als seus orígens. La família ha de comunicar a l'escola, familiars i amics el desig de ser ells qui han de parlar amb l'infant. Tot i això, la gent més propera a l'infant ha de tenir la informació més rellevant de la seva realitat per tal que puguin entendre la seva situació durant el procés d'integració.

2.5.5. Com ho han d'explicar?

Com ja he dit anteriorment, la família és la encarregada de transmetre la informació que té sobre la vida de l'infant adoptat. Per aquest motiu és molt important per la bona comunicació que no s'amagui qualsevol tipus d'informació. Tot i això, els pares han de gestionar-la de la millor manera possible, tenint en compte el seu nivell maduratiu i a la seva evolució personal.

Molts cops la família té por que els fills quan sàpiguen que són adoptats els rebutgin o que mantinguin una relació més distant. Han de creure que aquesta confiança que dipositen en ell els ajudarà a mantenir una relació més estreta i amb més comunicació. Moltes investigacions demostren que quant més oberta sigui una comunicació, molt més fort és el vincle que s'estableix entre els pares i els fills.

Per tant, quan la família hagi de tractar el tema de l'adopció ho ha de fer d'una manera clara i segura, sense por a perdre l'estimació de l'infant. Tot i que l'infant sàpiga que és adoptat, o bé perquè té records o perquè les diferències racials són evidents, no entén

el significat d'aquesta paraula. Per aquest motiu els pares li han d'explicar de manera que l'infant ho pugui entendre, li han d'explicar que això no farà que el deixin d'estimar ni que ha de tenir por de que el deixin. I sobretot, li han d'explicar que no és culpa seva que els pares biològics l'hagin abandonat, que sinó hagués sigut per això ara no serien una família.

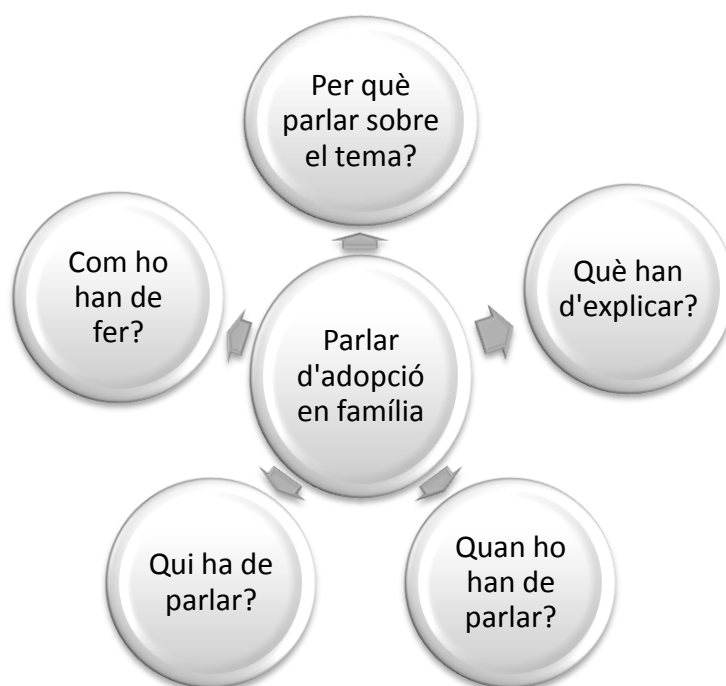

Figura 5. Comunicació en la família. Els pares adoptius han de ser conscients que parlar sobre adopció ajuda a l'infant a crear la seva pròpia identitat. Per parlar sobre el tema han de tenir en compte que la informació proporcionada ha de ser adequada a l'edat i en un moment determinat.

2.6. IDEES CLAU DEL MARC TEÒRIC

L'adopció és un procés legal on un infant pot formar part d'una nova família. L'adopció no només és un procés legal sinó que els vincles afectius entre l'infant i la família adoptiva va creixent i enfortint-se fins a la plena integració. Aquesta no és immediata, necessita temps i exclusivitat per parts dels pares.

Els primers registres sobre adopció van aparèixer en el Codi de Hammurabi, dos mil anys abans de Crist. Al llarg dels anys l'adopció ha anat evolucionant fins als nostres dies. A partir del segle XX l'adopció ha adquirit un caràcter social i van aparèixer les lleis que atorgaven igualtat als fills adoptius i als fills biològics.

Hi ha molts tipus d'adopció. Els pares poden tenir un vincle de sang amb el seu fill biològic (adopció relacionada), en el cas que hagin mort els pares biològics i un familiar l'adopti, o bé no tenir cap tipus de parentesc familiar. També es pot donar el cas que una adopció dintre del propi país (nacional) o fóra d'aquest (internacional).

Les ajudes postadoptives ofereixen a les famílies el suport, resolen dubtes, els hi proporcionen la informació que necessiten. Aquestes ajudes poden ser donades per l'estat del país o per les diferents associacions.

L'infant adoptat per poder integrar-se a la seva nova situació, perquè s'obri a la seva nova família pot passar per una sèrie de fases que es caracteritzen pel seu comportament. Les fases són: fase d'adaptació i exploració de la novetat (l'infant mostra un bon comportament, s'intenta adaptar a la novetat), fase de transferència dels conflictes (apareixen comportaments agressius) i la fase de regressió (comportaments que no són propis a la seva edat).

La comunicació és la base de la integració de l'infant adoptat. La família ha d'estar disposada a parlar sobre l'adopció i a respondre als dubtes que tingui l'infant, sempre tenint en compte que la informació que se li proporcioni sigui adequada a la seva edat.

Taula 1. Resum del marc teòric. En aquesta taula hi han els punts més importants del nostre article, des de la definició d'adopció fins a la importància de la comunicació.

3. DISSENY DE LA RECERCA

3.1. OBJECTIUS DEL DISSENY

Els objectius de l'article són:

OBJECTIUS GENERALS	OBJECTIUS CONCRETS
Analitzar l'adopció des de l'àmbit familiar.	Identificar els sentiments dels infants a través dels pares.
	Interpretar aquests sentiments.
	Analitzar com es tracta el tema en la família.
	Comparar el que diuen els experts amb el que passa amb la família.
Analitzar les ajudes d'adopció.	Descriure el tipus d'ajudes que s'ofereixen.
	Observar com actuen.

Taula 2. Objectius de l'article. Els objectius estan dividits en generals i concrets.

Creiem que aquest dos grans objectius defineixen molt bé la finalitat de l'article, volem saber com afecta social i emocionalment l'adopció tant a la família com a l'infant, des de la mirada dels pares. A més, per tal de facilitar l'adaptació de l'infant adoptat i la comunicació dins del nucli familiar, han d'haver unes ajudes, associacions on puguin acudir per tal de respondre a les seves preguntes.

3.2. CARACTERÍSTIQUES DEL DISSENY

El disseny d'aquest treball es caracteritza per ser un procés deductiu i inductiu, ja que fem una comparació del que diuen els experts amb el que observem o ens diuen els pares sobre els seus fills.

La nostra recerca vol conèixer com es senten els infants, com viuen l'adopció, és per això que basa en el paradigma hermenèutic-interpretatiu. És a dir, volem entendre la realitat de l'adopció a través de les percepcions dels pares.

L'instrument utilitzat és l'entrevista, ja que és l'eina que ens proporciona la major part d'informació necessària per respondre a les nostres preguntes. Hi ha dos tipus d'entrevistes que s'han realitzat: a experts per conèixer el seu punt de vista i a famílies adoptives.

Aquesta última, va dirigida a pares o mares que han fet una adopció internacional on l'infant té una edat compresa de 3 a 6 anys. Per aquesta raó, les entrevistes s'han realitzat a tres famílies que han fet una adopció internacional i que els seus fills, en el moment de l'adopció, tenien aquesta edat. Les preguntes que componen aquesta eina estan dividits en dues àrees: la comunicació i la psicologia.

Gràcies a les entrevistes realitzades es podrà fer una observació del que succeeix en la realitat, posteriorment es farà una comparació d'aquesta observació amb el marc teòric per tal de veure fins a quin punt es generalitza o si el que diuen els experts s'acosta a la realitat. A part del marc teòric, s'han fet dues entrevistes més a expertes en el camp de l'educació i en el tracte amb la família i s'ha assistit a una tertúlia de l'associació ADDIF.

4. RESULTATS I DISCUSSIÓ

4.1. DISCUSSIÓ

S'han dut a terme tres entrevistes, dues vam quedar personalment amb les mares i la última es va fer via correu perquè hi havia problema d'horaris. Seguidament es farà una comparació entre aquestes tres amb el marc teòric (veure annex 5, pàg. 41)

Quan a la primera pregunta de si l'adopció és considerat un tema tabú en la família, les tres famílies han dit que era impossible considerar-ho, que en tot moment en **parlen amb tranquil·litat**. Berástegui i Gómez (2007) diu que la comunicació sobre l'adopció és una de les parts més importants en la vida de l'infant i els pares s'han de comprometre de dur-la a terme. Per tant, les famílies han de parlar sobre l'adopció en qualsevol moment, ja sigui perquè ha sorgit el **tema de forma natural** com si són els infants que pregunten.

En la segona pregunta, Nickman diu que s'ha de començar a parlar de l'adopció cap als dos a quatre anys, de manera gradual, tota **la informació que se li dóna a l'infant ha de ser adequat a la seva edat** perquè ho pugui entendre. En les entrevistes són els **infants que fan preguntes** als pares sobre dubtes que tenen i els pares responen sense cap problema.

Seguint amb l'entrevista, els pares han observat que la majoria dels seus fills no tenen por per fer preguntes, allò que pensen. Només dos infants que posen barreres per evitar el tema sobre els pares biològics. S'ha d'establir una **comunicació on es puguin respondre a les preguntes dels infants**, que se sentin còmodes i amb ganes de saber. És important que els infants **no tingui un conflicte de lleialtat**, que no preguntin per por de molestar o fer mals als pares adoptius, en cap moment hem vist aquest cas durant les entrevistes.

En la cinquena pregunta hem preguntat a les famílies si creuen que l'infant se sent segur i amb confiança parlant de l'adopció. Veiem que la majoria dels fills pregunten sobre la seva cultura, per tal d'interessar-se pel seu país. És molt important que els pares creïn un **espai adequat on es pugui parlar sense neguit**, també han de

pensar que s'ha de donar el temps necessari perquè l'infant passi el moment de dol, ha d'estar trist, se l'ha d'acompanyar en la tristesa i que sàpiga que no està sol.

Si l'infant se sent segur d'ell mateix i de l'estimació dels seus pares adoptius, farà tot tipus de preguntes com ara d'els seus pares biològics. No s'ha d'apartar el tema perquè segons la revista *Padres y maestros* (2011) els infants **necessiten parlar d'adopció per créixer**, en altres paraules, necessiten saber els seus orígens per construir la seva identitat personal. **Sols en un cas, si fan preguntes sobre els pares biològics no els hi responen** perquè pensen que no és adequat a la seva edat, només els hi diuen que els estimaven molt. Però les altres dues famílies veiem que parlen sobre el tema encara que sigui per dir que no tenen constància.

Perquè es generi aquest vincle de confiança, l'infant ha hagut d'adaptar-se adequadament a la seva nova situació, per aquesta raó la següent pregunta fa referència a com ha sigut l'adaptació dels infants. Veiem que **tres dels infants han tingut una adaptació fàcil**, no ha tingut problemes de comportament però els altres tres hem pogut observar que el seu neguit és visible a través de certs comportaments com ara l'agressiu o provant als pares. Això pot ser degut a que els vincles no s'hagin creat o no sigui forts, els pares han de ser conscients que **els vincles i les relacions entre la família i l'infant no es generen de manera ràpida**, sinó que necessiten un temps per desenvolupar un vincle afectiu i pot trigar mesos i fins i tot, anys.

Per tal que els fills se sentin a gust i segurs les famílies ha establert un **canal de diàleg**, situacions favorables on els infants poden fer preguntes, suposicions sobre com devien ser els pares o com podria haver sigut la seva vida. Encara que sigui difícil pels pares és important que **mostrin la seva estimació**, que li facin veure que l'entenen i que l'accepten, sense oblidar que li han de marcar uns límits.

Berástegui (2007) afirma que el nen, en ser adoptat, no torna a néixer per aquesta raó vam creure adequat preguntar als pares si mantenen part de la seva història, el seu nom... Les tres famílies han dit que **mantenen el seu nom original** i han intentat demostrar en tot moment la seva **estimació cap al seu país i la seva cultura** a través d'aliments, quadres o simplement tornant al país d'adopció. Quan els hem preguntat

sobre la seva doble nacionalitat ho volia relacionar amb la pregunta anterior, dues de les famílies ens han dit que no la tenen però que si els seus fills la volen, no tindran cap problema en fer-la.

La següent pregunta, és si han observat que l'infant tingui algun tipus d'inquietud i ho transmeti a través del seu comportament. Les tres famílies tenen a algun infant que la seva adaptació ha sigut una mica complicada, com ja hem dit anteriorment **dos han tingut problemes d'agressivitat i una altra vol provar als pares** per saber si l'estimen. Segons Múgica (2011) pot ser que el fet d'haver tingut un tracte inadequat durant els primers períodes de vida, generin estructures de personalitat i estil de vinculació insegurs per l'infant i ha transmet a través de comportaments.

La pregunta de si hi ha diferències o semblances entre els comportaments dels dos fills era per tornar a comprovar com va ser l'adaptació dels dos fills, de cada família, en el nucli familiar. Com hem pogut observar **tres dels fills han tingut algun problema de conducta** ja sigui perquè no saben com expressar-se, per inseguretat, per por i ho han transmès a través del seu comportament. Algunes de les conductes que han tingut els infants han sigut part del seu procés d'adaptació, segons Palacios (2010) els infants adoptats poden passar per algunes fases per tal de tenir una bona d'integració. Ens hem trobat que hi ha **dos infants han passat o estan superant la fase de transferència** dels conflictes i **una tercera la fase de regressió**.

5. CONCLUSIONS

Aquest article té dos objectius per donar resposta a la dimensió socioemocional de l'infant adoptat: un és **analitzar l'adopció des de l'àmbit familiar** i l'altre **analitzar les ajudes postadoptives del nostre país**.

Quant al **primer objectiu**, ens hem adonat que les **famílies entrevistades donen molta importància al diàleg**, que parlen sobre el tema quan els infants ho demanen o quan la situació ho requereix. Com en totes les famílies, els pares han de saber com es senten els seus fills, han d'identificar d'on precedeix aquest sentiment i els han d'ajudar a expressar-ho lliurement.

Hem pogut esbrinar, a través de la tertúlia de l'associació i de les entrevistes, que els **pares adoptius tenen certa por o respecte en parlar sobre els pares biològics**, no perquè no vulguin sinó perquè, no saben com fer-ho. També creiem que és degut a que no saben com pot reaccionar l'infant, com es pot sentir, per aquest motiu moltes vegades aparten el tema i el tornen a treure quan ells i els seus fills se senten emocionalment bé.

En canvi, ens hem adonat que quan es tracta de parlar sobre la seva cultura, ja sigui la gastronomia, les tradicions del país adoptiu, no tenen cap tipus de problema. Al contrari, **els pares molt sovint són els que volen mantenir aquesta cultura** ja sigui per respecte pels seus fills o bé perquè els agrada.

Pel que fa al **segon objectiu**, hem cercat informació dels diferents tipus d'ajudes postadoptives que tenen les famílies després de l'adopció en el nostre país. També, hem pogut visitar una associació per veure **quin tipus de servei ofereixen a les famílies**, quina informació els hi proporcionen, quines eines utilitzen per arribar a elles. Després d'haver obtingut aquesta informació, l'hem **comparat amb el que diuen els experts** i hem arribat a la conclusió que defensen moltes de les seves idees, donant **importància a la comunicació entre la família i l'infant**.

Finalment, gràcies a aquest treball sobre l'adopció, ens hem adonat que nosaltres com a futures mestres hem d'obrir la nostra mentalitat quan a l'educació dels infants.

Hem de tenir en compte cap a on volem arribar, què volem ensenyar i sobretot, com volem educar. **No podem oblidar que darrere de cada infant hi ha un tipus de família**, cada una amb la seva història i nosaltres com a educadores hem de tenir present les situacions de cada una.

5.1. LIMITACIONS

L'adopció és un tema que desperta moltes emocions tant pels pares com pels fills per aquest motiu, la nostra por era que quan féssim l'entrevista alguna pregunta pogués obrir ferides al pares. Volíem ser molt curosos en la nostra manera de tractar el tema i fer les preguntes adequades, per tant, creiem que al final no va ser cap limitació perquè els pares es van obrir amb nosaltres.

Una limitació que varem tenir és que volíem realitzar una entrevista a una família en persona, cosa que va ser impossible per temes d'horari, tant ells com nosaltres teníem un horari que ens complicava el fet de concertar una cita. Així que finalment vam decidir que l'entrevista es fes per via e-mail, aquest fet és una limitació perquè no vam poder conèixer-se'ns en persona.

A més, el fet de tenir poques persones per realitzar les entrevistes ha sigut una limitació ja que no he pogut comparar molts resultats. Personalment coneixem a persones que ha sigut adoptades però no fa poc temps ni en el marge d'edat que ens interessava. En altres paraules, si haguéssim tingut a més persones per entrevistar podríem fer una àmplia comparació de resultats.

Vam assistir a la tertúlia d'ADDIF per tal de conèixer la seva forma de treballar, com ajudaven a les famílies i responien als seus dubtes. Volíem aprofitar també per fer una entrevista a les professionals que s'ocupaven de la xerrada però no vam aconseguir parlar amb elles. Aquesta va ser una limitació ja que pensàvem que podríem aconseguir més informació sobre l'associació.

5.2. FUTURES LÍNIES D'INVESTIGACIÓ

Una futura línia d'investigació podria ser realitzar entrevistes a una àmplia varietat de pares, és a dir, a famílies de diferents grups socials. Poder realitzar més entrevistes ens faria veure més comportaments, accions, pensaments, sentiments dels pares i dels fills adoptius.

Una altra seria poder entrevistar a nens i nenes de entre 10 i 15 anys que hagin sigut adoptats durant el segon cicle d'educació infantil per saber com van viure i com estan vivint l'adopció, si han parlat i fet preguntes sobre els pares. D'aquesta manera sabríem el punt de vista del pares i dels fills de primera mà, sense intermediaris.

I per últim, seria visitar a altres associacions postadoptives on poguéssim observar com treballen amb les famílies i com les ajuden a resoldre els seus dubtes. Seria interessant poder concertar alguna cita per poder realitzar una entrevista i veure els seus punts de vista sobre l'adopció.

6. BIBLIOGRAFIA

Barrera, S (2005) *Venida de la lluvia: Historia de una adopción internacional*.

Barcelona: Granica

Brodzinsky D., Schechter M. y Marantz Hening R. (2007) *Soy adoptado*. Bilbao: Ed.

Mondadori

Clos, M. (2005). *Yo soy adoptado: Once historias reales*. Barcelona: Dèria Editors

Colodrón, A. (2008) *La dopción: un viaje de ida y vuelta*. Bilbao: editorial Desclée de

Brouwer

Mirabent, V; Ricart, E. (2005) *Adopción y vínculo familiar: crianza, escolaridad y adolescencia en la adopción internacional*. Barcelona: Ediciones Paidós

Pachón i Iglesias, C; Heras i Trias, P. (2009). *Adopcions sense receptes: Diferents maneres de viure l'adopció*. Barcelona: editorial Graó

Ramos, S. (2006) *Mariposas, realidad y sentimientos de una madre adoptiva*. Madrid: Apóstrofe.

San Ramón, B. (2008) *Adopción y escuela: Guía para educadores y familias*. Blur ediciones.

San Ramón, B. (2009) *La aventura de convertirse en familia: Guía para la adopción*. Beybe Libros.

7. ARTICLES (VERSIÓ DIGITAL)

Baelo, M. (2013) La adopción. Historia del amparo socio-jurídico del menor. Tesis doctoral. Recuperat a <http://www.blanquerna.url.edu>.

Berástegui, A. (2009) La adopción en España: un punto de inflexión. *AFIN. Newsletter* (05). Recuperat a <http://www.blanquerna.url.edu>.

Grau, E; Marre, D (2010). Adopciones, familias y infancias: Adoptabilidad. *Afin: Newsletter*. (11) Recuperat a <http://www.blanquerna.url.edu>.

Marre, D y Ramiro, J. (2009) Factores de riesgo y de protección en la adopción internacional. *AFIN. Newsletter* (04). Recuperat a <http://www.blanquerna.url.edu>.

Palacios, J. (2010) La aventura de adoptar: guía para solicitantes de adopción internacional. Ministerio de Sanidad y Política Social: informes, estudios e investigación. Recuperat a <http://www.blanquerna.url.edu>

Robledo, J. M. (2012) Como debe tratarse la adopción en la escuela. *Revista: Supervisión* 21 (24). Recuperat a <http://www.blanquerna.url.edu>.

Román, M.; Palacios, J.; Gómez B. (2011) Adopción, familia y escuela. *Padres y maestros* (339). Recuperat a <http://www.blanquerna.url.edu>.

8. ARTICLES (VERSIÓ PAPER)

Ballús, E. (2011) El significat d'adoptar: un abans i un després d'una mateixa història. *Guix d'Infantil: creativitat i educació*. (60), p. 28-32

González, T. (2008) La Orientación familiar y el acompañamiento en los procesos de adopción. *Tendencias pedagógicas* Núm.13, p. 135-155.

9. WEBGRAFIA

Educaweb. (1998). *La escolarización de los niños y de las niñas procedentes de la adopción*. Recuperat el 30 de setembre de 2014, a <http://www.educaweb.com/noticia/2014/07/07/escolarizacion-ninos-ninas-procedente-s-adopcion-8322/>.

García, V. (2008). *Certificado de idoneidad*. Recuperat el 20 de gener 2015, a <http://adopcion.org/joomla/>.

Generalitat de Catalunya. (1996). *Acolliments i adopcions*. Recuperat el 05 d'octubre de 2014, a http://benestar.gencat.cat/ca/ambits_tematicos/acolliments_i_adopcions.

Graó. (2012). Recursos Famílies - Adopcions. Recuperat el 28 de novembre de 2014, a <http://guixinfantil.grao.com/recursos/families-adopcions>.

Guia infantil. (2000). *La adopción según la edad de los niños*. Recuperat el 19 de novembre del 2014, a <http://www.guiainfantil.com/servicios/Adopcion/desarrolloYadopcion.htm>.

Instituto Familia y adopción. (2015). *Bases para tener un buen vínculo y acompañar a nuestros hijos/as en su desarrollo*. Recuperat el 10 de gener de 2015, a <http://www.familiayadopcion.com/formacion-para-familias-adoptivas/formacion-para-familias-adoptivas-en-barcelona/>

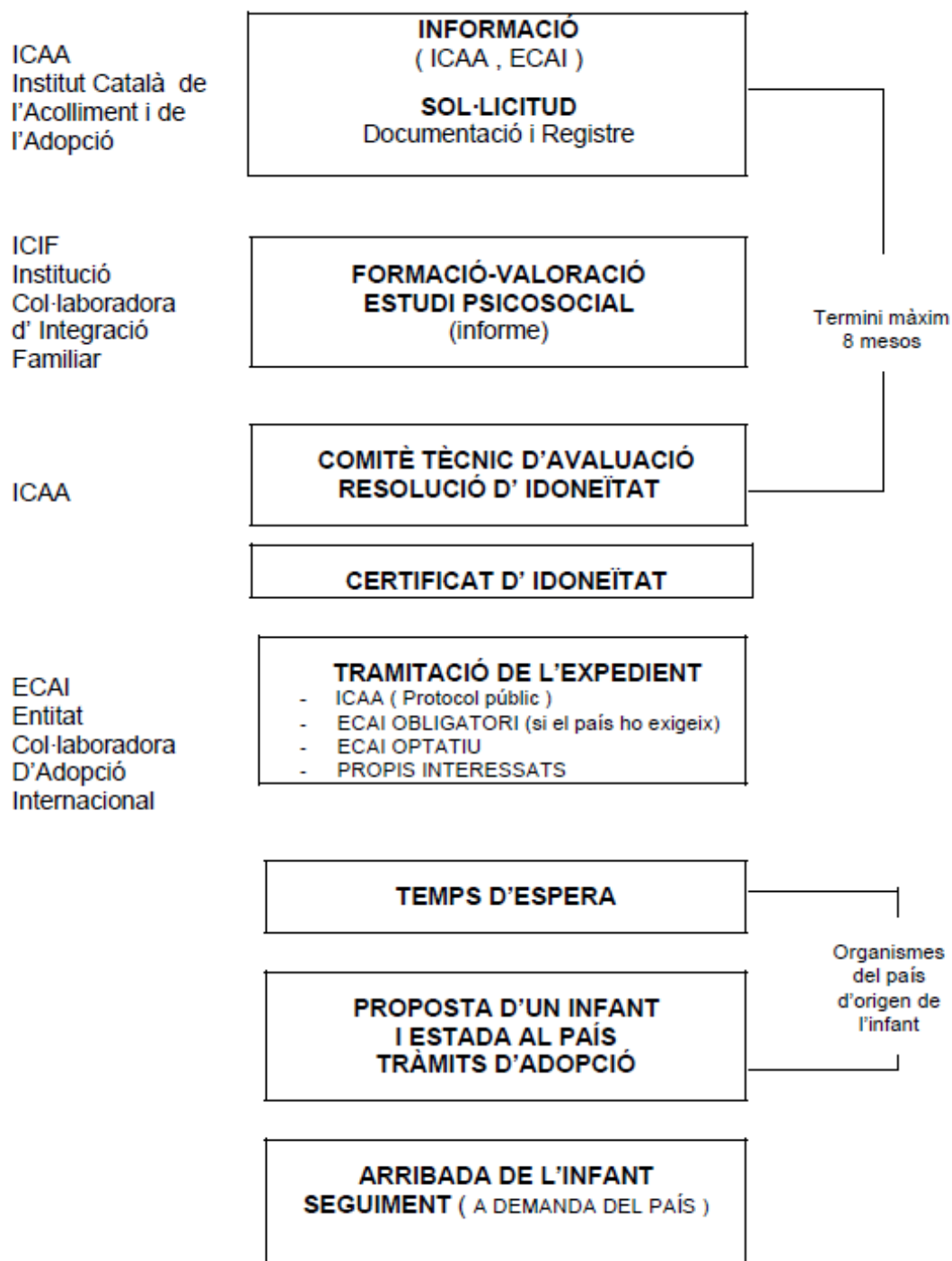
Movilización educativa. *Cómo educar al niño adoptado*. Recuperat el 22 d'octubre de 2014, a <http://www.psicologoinfantil.com/situacionesepadop.htm>

Sociedad Psicoanalítica de México. (2011). *Adopción: pérdidas y fantasías*. Recuperat el 16 de desembre del 2014, a <http://spm.mx/home/adopcion-perdidas-y-fantasias/>.

Televisió TV3. *Adopcions, 18 anys després*. Recuperat el 19 de novembre de 2014, a <http://blogs.ccma.cat/senseficcio.php?itemid=53435&catid=1270>

Annexos

Annex 1. Esquema orientatiu de l'adopció internacional

Annex 2. Model de sol·licitud d'adopció internacional

Sol·licitud d'adopció internacional

Dades dels sol·licitants

Dades de l'home

Cognoms i nom _____ DNI _____

Data de naixement _____ Estat civil _____ Estudis _____

Professió _____ Telèfon de la feina _____

Dades de la dona

Cognoms i nom _____ DNI _____

Data de naixement _____ Estat civil _____ Estudis _____

Professió _____ Telèfon de la feina _____

Domicili del/s sol·licitant/s

Adreça _____ Població _____ Codi postal _____

Comarca o província _____ Telèfon _____

Situació familiar

En cas de parella, anys de convivència _____ Nombre de fills propis i/o adoptats _____

Motiu de l'adopció

Dades de l'infant

Edat _____

De _____ anys fins a _____ anys

Acceptaríeu germans? _____

sí (especifiqueu-ne el no nombre)

Heu assistit a una sessió informativa? _____

sí (especifiqueu quan) no

País al qual se sol·licita l'adopció _____ ECAI _____

Signatura/es
del/s sol·licitant/s _____

Data

Documentació que cal adjuntar

- Certificat d'empadronament en el qual constin totes les persones que viuen en el domicili (l'expedeix l'ajuntament del municipi dels sol·licitants)
 - Documentació acreditativa de la situació econòmica de cada sol·licitant:
 - fotocòpia completa de la darrera declaració de renda
 - fotocòpia completa de la darrera declaració de patrimoni
 - fotocòpia de la darrera nòmina o certificat de l'empresa o fotocòpia de l'últim rebut de l'IAE (impost d'activitats econòmiques)
 - Certificat d'antecedents penals de cada sol·licitant. L'imprès s'adquireix a l'estanc i s'ha de presentar al Registre de Penats i Rebels, c/Pau Claris, 158, de Barcelona (sense legalitzar)
 - Informe mèdic** on s'inclougui informació sobre els antecedents i la situació actual de salut de cada sol·licitant i, si escau, el tractament que estan rebent. L'ha d'expedir un metge col·legiat. (No cal que sigui sobre l'imprès o certificat mèdic.)
-

Advertiments

Cal fer constar els noms i cognoms que figuren en el document nacional d'identitat (DNI).

La sol·licitud s'ha de presentar juntament amb la documentació que cal adjuntar.

La sol·licitud es pot presentar a les oficines de l'Institut Català de l'Acolliment i l'Adopció de Barcelona o bé a les seus de l'Institut de Girona, Lleida i Tarragona.

Els tècnics que intervenen en el procés d'estudi i valoració, així com el Comitè Tècnic d'Avaluació, poden requerir la informació i documentació complementària que sigui necessària per emetre els seus informes (article 79 del Reglament de protecció dels menors desamparats i de l'adopció).

Annex 3. Quadre de correspondència

PREGUNTA	OBJECTIUS GENERALS	OBJECTIUS CONCRETS	ACCIONS
Com afecta social i emocionalment l'adopció en l'àmbit familiar?	Analitzar l'adopció des de l'àmbit familiar.	Identificar els sentiments dels infants a través dels pares.	Entrevista a famílies Marc teòric
		Interpretar aquests sentiments.	
		Analitzar com es tracta el tema en la família.	
		Comparar el que diuen els experts amb el que passa amb la família.	
	Analitzar les ajudes postadoptives.	Descriure el tipus d'ajudes que s'ofereixen.	Marc teòric Tertúlia ADDIF Observació directa
		Observar com actuen.	

Annex 4. Quadre de comandament

OBJECTIUS GENERALS	OBJECTIUS CONCRETS	CATEGORIA	SUBCATEGORIA	ÍTEMS	ACCIONS	
Analitzar com afecta l'adopció a l'àmbit familiar.	Identificar els sentiments dels infants a través de la perspectiva dels pares.	Intel·ligència social	Com afecta a la socialització	Tenen por d'establir vincles afectius amb la gent que l'envolta.	Entrevista	
				Es senten acceptats com un membre més dins de la família.		
				Importància de la vinculació.		
	Interpretar aquests sentiments.	Intel·ligència emocional	Estudi dels sentiments	Quines inquietuds tenen el infants.		Marc teòric
				Fases psicològiques per les quals passen.		
			Percepció dels sentiments per part dels pares.	Com creuen que se senten.		
				Pors i inquietuds.		
				Problemes de confiança.		
				Llibertat de comunicació.		
	Analitzar com es tracta el tema en la família.	Comunicació	Parlar d'adopció	Per què parlar d'adopció		
				Què s'ha d'explicar.		
				Quan s'ha de tenir la conversa.		
Qui ha parlar.						

				Com s'ha de fer.	
	Comparar el que diuen els experts amb el que passa amb la família.	Visió dels experts	Comparació des dels dos punts de vista	Com es senten els infants vers a l'adopció.	
		Visió de la família		Com influeix l'adopció en el comportament de l'infant.	
				Fases psicològiques per les quals passen.	
Analitzar les ajudes d'adopció.	Descriure el tipus d'ajudes que s'ofereixen.	Ajudes postadoptives	Com donen suport a les famílies	Quins tipus de suport donen.	Marc teòric Entrevista
	Observar com actuen.			Com aquests ajuden a les famílies.	
				Com es poden trobar.	

Annex 5. Comparació entrevistes amb marc teòric i ADDIF

PREGUNTES	COMPARACIÓ				
	Silvia	Montserrat	Agustí	Idees clau de les entrevistes	Idees clau del marc teòric i ADDIF
Fill gran Fill petit	11 Etiòpia 8 Etiòpia	10 Guatemala 6 Mali	13 Rússia 11 Rússia		
L'adopció es considerat un tema tabú en la família?	Es parla amb naturalitat de casi tot, el tema familiar és més sensible.	És impossible considerar-ho un tema tabú.	No es pot considerar un tema tabú, des del primer moment s'ha parlat d'adopció.	Es parla amb naturalitat sobre el tema.	La comunicació sobre l'adopció és una de les parts més importants en la vida de l'infant i els pares s'han de comprometre de dur-la a terme.
S'ha abordat el tema en família?	Abordar el tema a través de preguntes, sempre que ells han fet preguntes, han tingut una resposta. Aquesta està adequada a l'edat.	Responen a les preguntes sense cap problema, tenen una cançó per parlar sobre adopció.	Aborden el tema a través de preguntes, experiències viscudes dels fills, a través de pel·lícules, de notícies...	Els infants poden estar tranquils, si fan preguntes obtindran respostes.	S'ha de començar a parlar de l'adopció cap als dos a quatre anys, de manera gradual.
L'infant mostra interès i fa preguntes sobre la seva antiga vida?	Els dos fills fan preguntes sobre la seva cultura, en l'àmbit familiar el fill sí que fa preguntes però la filla no.	El fill petit no té gens de por en fer preguntes, tal com li venen les fa. En canvi, el gran té més reserves, posa més barreres.	No tenen por a l'hora de fer preguntes i sovint fan suposicions.	La majoria dels fills no tenen por de fer preguntes, tant dels pares biològics com de la seva cultura. Només dos posen barreres per evitar el tema.	S'ha d'establir una comunicació on es puguin respondre a les preguntes dels infants.

<p>Creieu que l'infant se sent segur i amb confiança parlant de l'adopció?</p>	<p>Se senten amb confiança per parlar sobre l'adopció, sobre la seva història.</p>	<p>El fill petit té molta confiança per parlar sobre aquest tema, si no es parla sobre adopció ell ho demana.</p>	<p>El gran fa menys preguntes del passat i el petit tenia els seus dubtes d'estar amb la nova família. Parlar-ne els ajuda a tenir les coses clares, i això a sentir se més segurs.</p>	<p>Gran part dels fills se senten còmodes tractant el tema, no tenen por de fer preguntes sobre el seu passat, algun fa suposicions.</p>	<p>Si els pares no creen un espai on es pugui parlar sense neguit pot ser que els infants no se sentin segurs i no els hi arribi a preguntar.</p>
<p>Vosaltres heu parlat sobre els seus pares biològics?</p>	<p>Responen a totes les preguntes que tinguin els fills, els expliquen coses adaptades a la seva edat.</p>	<p>Els fills no acostumen a fer preguntes sobre els pares però amb el petit han creat una cançó per relacionar la maternitat amb el riu.</p>	<p>No parlen sobre els pares, encara que els fills preguntin, només els hi expliquen que els pares els estimaven.</p>	<p>La majoria dels pares no parlen sobre els pares biològics, o bé perquè no en saben res o perquè no és el moment.</p>	<p>Necessiten parlar d'adopció per créixer, per formar la seva identitat.</p>
<p>Creieu que l'infant s'està adaptant bé en l'àmbit familiar? Com ho noteu?</p>	<p>El fill gran li ha costat adaptar-se a la seva nova vida i encara s'està fent a la idea, té algun problema a nivell emocional. La filla s'ha adaptat molt bé ja que ella volia algú que l'estimés.</p>	<p>El fill gran va tenir més problemes d'adaptació, sembla que l'adaptació a l'escola va ser pitjor. Però el fill petit es va adaptar molt ràpid.</p>	<p>El fill gran s'ha adaptat molt ràpid i bé, la filla ha tingut més problemes d'adaptació.</p>	<p>Tres fills han tingut algun tipus de problemes d'adaptació i els altres tres s'han adaptat bastant ràpid.</p>	<p>Els vincles i les relacions entre la família i l'infant no es generen de manera ràpida.</p>

Què heu fet perquè l'infant se senti agust i segur?	Sempre han parlat de sentiments, han fet teràpia de família, han mostrat amor pel país d'adopció	Tenen la cançó per facilitar el camí cap al diàleg.	Són estrictes i clars amb les coses, sempre els hi mostren la nostra estimació.	Han establert un diàleg on els infants poden preguntar, s'han mostrat estrictes davant de certes situacions.	Els hi han de fer veure que l'entenen i que l'accepten, sense oblidar que li han de marcar uns límits.
Manteniu part de la seva història, en altres paraules, el nom, la seva cultura, alguns aliments?	Els dos mantenen el seu nom etiòp, tenen instruments, quadres. Intenten anar a dinar a restaurants etiòps. Han viatjat a Etiòpia dues vegades.	Del gran tenen fotos. Els dos mantenen el nom, però el petit li han fet compost amb un d'aquí.	Han mantingut el seu nom, amb el gran han fet un viatge a Rússia. Tenen llibres infantils, música del seu país, però no els interessa gaire.	Les tres famílies mantenen el seu nom, intenten tenir objectes propis del país. La majoria de les famílies han tornat a viatjar al país d'adopció.	Berástegui (2007) " <i>Ellen, en ser adoptat, no torna a néixer</i> "
Els hi faran la doble nacionalitat?	No la tenen, però ho miraran si es pot fer.	Si que la tenen però la perdran als 18 anys.	No la tenen, si ells la volen tenir, els hi faran.	Dos de tres de les famílies no tenen la doble nacionalitat, però estan oberts a fer-la en un futur.	
S'ha observat que l'infant tingui algun tipus d'inquietud i ho transmeti a través del seu comportament?	El fill gran té problemes de canalització de la ràbia, pot ser degut a un sentiment de culpabilitat.	El fill petit té algunes actituds agressives.	La filla petita força situacions perquè els pares mostrin estimació i estiguin per ella, cada cop són menys seguits.	Tres de sis infants tenen o han tingut problema de comportament, ja sigui per agressivitat o per provar als pares.	Els problemes de conducta poden ser degudes el fet d'haver tingut un tracte inadequat durant els primers períodes de vida.

<p>Hi ha diferències o semblances entre els comportaments dels dos fills en referència a l'adopció?</p>	<p>Els comportaments del fill i de la filla són molt diferents, ell era violent amb ella durant el primer any.</p>	<p>El gran es tancava i no sabia com expressar el seus sentiment, en canvi el petit s'ha mostrat més obert i comunicatiu.</p>	<p>La petita se sent insegura i vol moltes mostres d'afecte.</p>	<p>Els comportaments dels fills són molt diferents amb comparació amb els germans. Tres dels germans han tingut algun problema de comportament.</p>	
<p>Creieu que l'infant està passant per algun tipus de fase per tal de poder adaptar-se en la seva nova família?</p>	<p>El fill gran ha passat per la fase de transferència dels conflictes, conductes molt agressives.</p>	<p>El fill petit ha passat per la fase de transferència dels conflictes, conductes agressives.</p>	<p>La filla petita sembla que hagi passat per la fase de regressió, ja que busca situacions perquè estiguin per ella.</p>	<p>Dos infants han passat pel la transferència dels conflictes, actualment es veu una millora. Una altra ha passat per la fase de regressió, fa accions perquè li demostrin afecte.</p>	<p>Els infants adoptats poden passar per algunes fases per tal de tenir una bona d'integració.</p>

Annex 6. Entrevistes

Annex 6.1. Entrevista Sílvia

Bon dia Silvia, moltes gràcies per concedir-me aquesta entrevista sobre l'adopció.

De res, és bo poder compartir experiències amb altres persones i compartir punts de vista.

Quans fills tens adoptats?

Tinc dos fills biològics, vull dir adoptats. Que em sortir els dos biològics significa que anem bé. (Riure)

Quina edat tenen?

El gran té 11 anys i la nena 8.

En quina edat van ser adoptats?

El gran amb dos anys i mig, més o menys. I la nena amb 5.

De quin lloc van ser adoptats?

Els dos d'Etiòpia.

I, no són germans biològics?

No, no. No tenen cap tipus de relació. La sort és que són de la mateixa regió, o sigui, llavors tenen uns trets característics molt semblants. I molta gent que s'ho pensa. És que clar, Etiòpia està format per molts països, depenen d'on el flux migratori es nota molt. I mira, just, els dos són d'una zona interior i tenen uns trets molts etiòps en aquest sentit.

L'adopció la considereu un tema tabú dins de la família?

No, absolutament no.

O sigui, que parleu sense cap problema, no espereu a que ells us preguntin, sinó que vosaltres els hi expliqueu coses.

Bueno, depenent de què. És a dir, tot el que és sobre aspectes familiars, amb això vull dir que si pregunten sobre la seva mare o el seu pare, el que recomanaven els psicòlegs era que si no preguntaven res fins als 8 anys, més o menys, nosaltres comencéssim ja a iniciar la conversa. Si abans, inferior als 8 anys, no forcéssim res sobre la història personal. Ara sobre la resta, podíem explicar qualsevol cosa.

S'ha abordat el tema en la família? Com s'ha fet?

Sempre que pregunten, sempre reben una resposta, sempre. També t'he de dir que les respostes són adaptades a la seva edat. Per posar-te un exemple, en el cas del nen no sabem res a nivell familiar, sabem que els seus pares van morir, és a dir, els dos són orfes. En el cas d'ella sabem que va deixar una germana gran i una àvia, en el cas d'ell no sabem res. Doncs clar, en el cas d'ella que no pregunta res, tenim unes fotos que ens han fet arribar i la seva història, aquest estiu volem fer un viatge i estem com abordar el tema. Ella no ho sap però segur que el seu inconscient si, una nena de 5 anys sabia que tenia germana i àvia però això ha quedat tancat en una part de la seva ment. També és veritat que ella volia tenir una família, volia ser estimada i quan ho ha aconseguit no s'ha molestat en preguntar més, tot el contrari que ell. No parava de preguntar, no parava de plorar... Bueno, que me'n vaig del tema. És a dir, si que anem responent a tot el que sorgeix.

Mostren interès i fan preguntes sobre la seva antiga vida?

En el cas d'ell si, en el cas d'ella no. Ella a nivell familiar no ha preguntat res, però si que és veritat que els dos fan preguntes sobre la seva cultura. Els dos se senten molt Etiòps, són dos nens que tenen molt clar que són etiòps catalans, primer de tot perquè el seu color de pell és molt diferent a la resta. Els seus trets ja en parlen. No parem de llegir llibres, contes d'Etiòpia, a què jugaven, vídeos, anar preguntat. Per tant vol dir que ells se senten molt d'aquell país.

Creus que els teus fills se senten segurs i amb confiança per parlar sobre l'adopció?

Si, si, en tot moment. Sempre que fan una pregunta dic "Uff", d'altres coses no sé però sobre aquest tema crec que sí. A més tenim de la sort de tenir amics etiòps, que crec que és una immersa sort, ells veuen molt de vincle. Nosaltres quan vam anar a adoptar, primer de tot vam establir uns criteris i vam veure quins països s'adaptaven a aquests criteris, un d'aquests criteris és que havíem de tenir algun tipus de vincle pel país. Amb tot respecte, cap a la Xina, és un país tant gran, pensava que no sabia com transmetre aquest vincle, amb una cultura totalment diferent, és molt aliè per mi. Estàvem entre el Salvador i Etiòpia, eren els dos que ens quadraven tots els criteris. Ells veuen que el que els hi transmeten del seu país no és fictici, que no és forçat, encara que no tingués els meus fills jo continuaria sentint aquesta estimació per Etiòpia.

Bueno, una altra pregunta és si heu parlat sobre els seus pares biològics?

Doncs sí, com ja et deia, com el gran sempre ha fet preguntes li hem anat contestant. El que et deia d'adaptar-ho a l'edat, per exemple, el fet de que tots dos van morir de la sida, li vam explicar què era la sida quan ell era més gran, quan va poder entendre què significa aquesta malaltia. A més, volem explicar-li que la sida a Àfrica la vam portar els blancs, que és una malaltia importada, no?

Ajaa..

I ara aquí, ens omplim la boca amb l'èbola, però nosaltres hem fet lo mateix a reu del món. Què volen? Si a mig sud Amèrica vam matar, vam fer un extermini. Per tant, per nosaltres té més connotació, no només pel que significa la malaltia, sinó que, ostres, volem retornar alguna cosa a aquell país que vam robar. Ja ho sé, és molt antropològic...

Nono, té el seu sentit...

Doncs, li vam dir que vam morir perquè estaven malalts i no el podien cuidar. I a la gran, li vam anar afegint algun detall però és que realment sabem molt poc de la

seva història.

Molt bé, creus que s'han adaptat bé en el nou en l'àmbit familiar? Bueno, si se senten bé, còmodes... No sé com explicar-ho...

Jo crec que t'entenc, crec que el que vols dir és aquest plantejament que et fas de què hauria sigut de la meua vida si m'hagués quedat allà. No?

Jumm...

Justament el gran està fent un treball sobre els atletes etiòps i al final de tot han de fer una valoració del que m'ha semblat a mi de tot el que he après. I la valoració que va fer és que havia après molt de, ostres, de gent tant pobre i que en canvi van a córrer descalços i són els millor atletes del món. Ell diu que a lo millor és el que a mi m'hagués passat si m'hagués quedat a Etiòpia. (riures). Per tant, sobre aquesta pregunta de si es senten a gust, si és un tema de seguretat, tots dos se'n senten de segurs. El que passa és que les vivències d'un i de l'altra són molt oposades, totalment oposades. Ja t'he dit que ella volia una família, li era igual quina, ella volia ser estimada i els condicionants li eren completament igual. És una nena que té una capacitat de ser feliç allà on estigui, així que estic segura que *si no hubiéramos sido nosotros y hubieran sido otros, pues, encantada de la vida.*

Ell en canvi, jo crec que a nivell emocional, té algún cosa pendent a resoldre allà, encara que era molt petit, però ha arrossegat sempre molta culpa, com si els pares haguessin mort per culpa seva, bueno no sabem què sentia... no sabem si la mare va morir en el part i va començar a sentir que: per culpa d'aquest nen va morir la mare, bueno no sé, tot això són històries que ens montem. Ell sempre ha vinculat la desaparició dels seus pares amb que té alguna cosa a veure amb ell. Això vol dir que li ha costat molt sentir-se en el nucli familiar, a mi m va dir mare segona *hasta los ocho años*, així que....

Jo crec que el primer t'estimo que em va dir era gran eh, devia de tenir uns 8 anys. Bueno els menudets sempre ho diuen per dir no?, ell no ho deia.

Clar potser perquè pensava: ostres si vaig deixar a la meva família, si m'aferro a aquesta, potser em passa el mateix...

Clar... aquesta pot ser una lectura. Aquesta pot ser una perfecte lectura: No em vinculo a res perquè quan desapareixen em fa mal... oh oh... al contrari, no els estimo perquè potser els hi passarà alguna cosa, perquè jo sóc el dolent.

Si, si, també pot ser. Bueno, què heu fet perquè els vostres fills se sentin a gust i segurs?

Ostres quines preguntes més difícils... què hem fet...

Bueno un petit resum (riures)

És que se'm fa difícil ordenar mentalment tot el que hem fet. Perquè d'una banda hem fet qualsevol cosa que un pare hagués fet pel seu fill, adoptat o no adoptat, vale? O sigui que hi ha aquesta part que ja sigui un fill amb necessitats o sense fas el que..., però específicament per part de ser adoptat, què hem fet?

Per nosaltres és molt important, la part que t'havien dit anteriorment d'això de l'amor cap al seu país perquè quan tu transmets aquest amor, nosaltres els estem dient que els estimem pel que són i no neguem cap minut de la vostra història, sou d'allà... és que encara que haguessin sigut bebés de dos mesos, m'entens? Sempre hem tingut molt presents els seus pares, o sigui quan, a vegades no sé... a vegades algun diumenge diem: "*donem gràcies*" per alguna cosa o... ells sempre han vist que hem dit que gràcies als vostres pares perquè sinó no us tindríem.

Mmm... per tant jo crec que els ha ajudat a ells a veure que nosaltres, com et diria... no anul·lem res del que ells han viscut, tu vas tenir una vida abans i ara una altra... La teva vida és això, jo la veritat que hagués estat encantada de que tinguessis el que tinc jo amb la teva família, jo estaria trista perquè no et tindria però jo no vull que els teus pares es morin... i menys jo sent pedagoga, que m'encanten els nens.

Manteniu part de la seva història, en altres paraules, el nom, la seva cultura, alguns aliments?

Això és el que intentem, hem viatjat dos cops a Etiòpia, tenim amics etiòps, la casa està impregnada d'Etiòpia. Des del punt físics, tenim instruments, quadres, tot de l'àmbit cultural. Des de, hi ha restaurants etiòps a Barcelona i intentem anar-hi, quedar amb altres amics que tenen fills etiòps. Però no quedar amb ells perquè són adoptats d'allà, sinó, no sé com explicar-ho, que comencin a veure que és una cosa normal.

Els dos tenen el seu nom etiòp, els que van posar els seus pares. A més, els noms allà es posen quan els fills neixen, no és com aquí que s'escull el nom abans. Va vinculat a algun fet important que va passar aquell any, si va haver una bona collita li posaran un nom que signifiqui això. Els dos tenen un nom amb significat de molt de pes, nosaltres ja el volíem conservar però ara amb més raó. El que si hem fet, en el cas de la nena el seu nom era molt llarg i com complicat, ja que té h aspirades, i jo encara el dic malament. El que hem fet és que l'hem escorçat i li diem Hare, a l'hora d'escriure'l hem intentat catalanitzar-lo una miqueta.

Tenen la doble nacionalitat? Els hi penseu fer?

En aquell moment no la podíem demanar quan fèiem els papers i ara la veritat és que no ho sabem, no t'ho ser dir... Perquè quan els adoptes allà, en el cas d'Etiòpia, mmm, has de fer certificats de naixement, allà t'ho has d'inventar tot, no hi havia res, no existia res en el seu cas. O sigui, les edats que t'he dit són una mica... així eh. Són aproximades... de totes maneres, tot es fa allà com si fóssim... perquè clar, els pares som d'aquí, saps?

De tota manera, no ho hem mirat, no sé si es pot fer la doble nacionalitat, no ho tinc tant clar.

S'ha observat que els vostres fills tinguin algun tipus d'inquietud i ho transmeti a través del seu comportament? Bueno m'has dit que el teu fill gran si, no?

Si, mmm... ell des que va arribar era un nen que... és absolutament social però amb molts problemes de canalització de la ràbia, de la frustració... sempre ha sortit de manera violenta, és a dir, tenia problemes de rol, de contenció, de canalitzar allò que sentia i... anava vinculat a tot allò que t'he dit de la culpabilitat que arrossegava...

Tots els problemes que... bueno tots els problemes entre cometes, has estat pel fet de ser negres, que alguna vegada si que hem tingut... d'estar en el parc i sentir algun comentari o alguna cosa així...

Bueno, a mi també em passava però han de saber que és una cosa normal, si va pel carrer i et dones la volta veuràs a gent de diferents faccions i de diferent color de pell...

Sisi, jo crec que tenen la sort d'haver vingut a Barcelona, perquè és això, tu vas pel carrer i hi ha *de todos los colores* i de tot... i en canvi, els nens adoptats etiòps se'n van a un poble de Galícia o... i dius: ostia... ho ha de tenir...

Salten molt... (riures)

Exacte, ho han de tenir molt complicat i aquí realment... jo crec que aquí no va tant lligat amb el color sinó de tu mateix, si tu et sents diferent els altres et veuran diferent. Perquè jo he vist a molts nens que els hi han dit negres i els han engegat, els hi ha dit: *i tu què*, li han dit quatre fresques. Perquè ell està encantat de la vida de *ser negro o verde o lila*, però quan tu tens l'autoestima baixa, com és en el cas del meu fill, és quan... i si a sobre de que em sento el tonto i em diuen negre, ja és para *hundirme en la miseria*...

Bueno però està millor no? És que ara em preocupo...

Si, ara ja està millor, és que a l'escola ens ha passat de tot. Trucades de pares a les 10 de la nit, també de l'escola... però justament ara que comença a... que està a les portes de la pubertat i... tothom, psicòlegs, psiquiatres ens diuen: *esto va a ser horroroso*, és quan comença a tenir els canvis més bonics.

Això també significa que quan passi l'adolescència i quan tingui 17 anys, tot això ja ho tindrà molt més agafat...

Vol dir que realment tot aquest treball, perquè a més hem intentat canviar molt el tipus de teràpia, amb això vull dir que si una cosa no funcionava, busquem una altra alternativa, ja sigui acupuntura, meditació en família, saps?

Clar, alguna cosa que faci que ell s'adoni que vosaltres esteu al seu costat, que no és un cosa d'ell sol...

Si i molt sistèmic, és a dir, quan vam començar a veure que ens estàvem equivocant, que el problema no era ell, el problema érem tots. És quan ell va començar a fer els canvis més importants. Perquè clar, tu quan tens un nen que pega els altres, o que fa coses molt... que et desborden molt, perquè és violència física, verbal, que és molt, molt bèstia... tot això a nivell emocional et deixa tan tocat que, clar, ho focalitzes en ell, penses: *el problema ets tu, tio, tu tens un problema*. I el dia que ets capaç de dir: *no*, la família és un engranatge, si una peça no funciona no es mourà cap de la resta de peces. Llavors vam començar a fer una teràpia sistemàtica, basada en el joc que vam anar tota la família, és quan ell diu: *ostres*, alguna cosa va fer click i ell va començar a fer tots els canvis, perquè clar, tots nosaltres estàvem canviant.

Clar, si el deixo i li dieu: ves tu a teràpia perquè ets tu el problema, en canvi nosaltres estem bé...

És clar, el missatge és aquest, ets tu qui té el problema i la resta no en té cap. No, si jo t'estimo i tu tens un problema, jo també tinc el mateix problema perquè et veig patir, per tant, aquí ho hem de resoldre d'una altra manera. Per tant, tot això crec que ha fet que, justament ara, pugui fer aquests canvis.

Hi ha diferències o semblances entre els comportaments dels dos fills en referència a l'adopció? M'has parlat que la teva filla ho porta diferent, com creus que ho porta?

El seu primer any aquí, amb nosaltres, va ser horrorós, no li desitjo a cap adoptat del món perquè va ser la diana del seu germà. Llavors ens vam convertir en mossos

d'esquadra, no podíem ser pares, no t'exagero... era girar-nos per tancar la porta i ell ja l'havia empentat escales avall... sempre havíem d'estar un dels dos vigilant-lo perquè és que era girar-nos i ja havia passat algun accident.

Primer el veu adoptar a ell, quan de temps veu trigar en adoptar a la vostra filla?

Doncs, uns quatre anys i mig...més o menys... no, potser cinc anys... és que les adopcions són tant llargues...

Si, si... et van traient les energies... Creus que algun dels teus dos fills està passant o ha passat per alguna fase per tal de poder adaptar-se en la seva nova família?

Uff amb ell va ser una adaptació molt difícil, com ja t'he dit abans, si que vam veure que ell tenia molts problemes de canalització de la ràbia, que pegava molt... ara està intentant contenir-se i ha millorat molt. La nostra filla en canvi, no va passar per cap tipus de fase, amb ella va ser molt fàcil perquè ella volia tenir una família i nosaltres li donàvem tot l'amor que teníem... la seva adaptació va ser molt fàcil.

Doncs aquesta era la última pregunta, moltes gràcies per tot, pel teu temps i per ajudar-me en el treball.

De res, si necessites qualsevol cosa no dubtis en posar-te en contacte, per qualsevol cosa, si necessites informació o el que sigui...

Annex 6.2. Entrevista Montserrat

Bon dia Montserrat, moltes gràcies per concedir-me el teu temps i respondre a les preguntes.

De res, és un plaer.

Quina edat tenen els teus fills?

10 i 6 anys. El gran està a punt de fer 11.

Els dos són nois?

Sí, són dos nois.

En quina edat van ser adoptats?

Un amb dos anys i mig i l'altre amb 10 mesos. Tot i que el gran ens va ser assignat quan tenia 14 mesos però es va anar allargant i anaven parlant per telèfon hi vam començar a establir un vincle, diferent, per que clar ell deu dir quins pares més rars perquè només em truquen els diumenges.

Clar, ell no devia de lligar que vosaltres éreu els seus pares...

Bueno, ells li deien... Evidentment el tema de la vivència quedava molt desconnectat, era una estona de joc amb el telèfon cap aquí i allà i ell jugant i ens deixava el telèfon penjat i nosaltres parlant sols, el sentíem riure jugant a pilota mentrestant. Era una relació de telèfon com les relacions per Internet.(riures) Amb un nen tant petit...

De quins llocs van ser adoptats?

Guatemala i Mali.

Bueno, la següent pregunta era si eren germans de sang, però no...Vaig estar parlant amb la Sílvia i els seus dos fills eren de Etiòpia. Llavors vaig pensar que tenien alguna relació... però no, no, no, només són de la mateixa regió.

Sí, sí sí. Així que saps que ens coneixem amb la Silvia.. (riure).

Sí, el Miquel Àngel m'ho va dir. L'adopció es considerat un tema tabú en la família?

No. És impossible.

Però parleu molt?

Jo crec que en la justa mida, a mida en la que els nostres fills ens ho reclamen.... Però, és clar, tampoc pot ser un tema del que diem "*vinga doncs anem a parlar d'aquest tema*" sobretot amb el gran posa barreres, moltes barreres, fins el punt de dir que és un tema personal i no vull dir que tu t'hi posis. Però això no et pensis que ho fa ara que és gran, sinó ja amb 4 o 5 anys ja...

Si us pregunten vosaltres hi responeu?

Clar, sí, sí, sí i es parla amb normalitat, fins i tot tenim cançons dedicades a les mares. Fins i tot així, al gran li costa més, està amb ganes de vincular-se, de deixar que li preguntem una mica més i que ell pugui explicar-se i expressar-se, perquè una cosa és el vincle amb la casa on es troba ara i la seva casa "biològica" on vas estar-hi només 10 mesos. Amb el petit és diferent, perquè ella va estar en la seva casa "biològica" durant 2 anys i 4 mesos i ell té el vincle amb les dues famílies.

Per exemple, l'altre dia, al petit, un nen de l'escola li va preguntar si vivia a l'Àfrica, i el meu fill li va dir, no jo visc aquí. I el nen li va preguntar després, si els seus pares també vivien a l'Àfrica. El meu fill li va respondre que la seva mare no sabia s'hi vivia a l'Àfrica però que del seu pare no sabia res. Jo vaig pensar que en la seva composició de família, a ell li era molt més important saber coses sobre la mare que del pare.

Si del seu pare no en sabeu res... Per a ell és molt millor tenir algun tipus de resposta que no pas que et diguin que no saps res. Els vostres fills mostren interès? Fan preguntes?

Més o menys ja t'he anat contestant, el gran posa més barreres, demana més respectar els seus espais, a partir d'aquest any està posant menys reserves, acompanyat per una terapeuta i comença a preguntar coses sense que li entri pànic i terror, l'Oscar va arribar amb molta sensació de caos.

Però el Ricard és més tal com raja quan li surt un dubta ho pregunta i quan no l'interessa no parla del tema, té les dues bandes.

Creus que els teus fill es senten segurs i amb confiança parlant de l'adopció?

Sí, però no se senten segurs amb el procés intern, el com ho viuen per dintre. Clar, això també va a fora... perquè per nosaltres... a vegades a l'hora d'anar a dormir els hi faig companyia una estona i pot ser que el petit digui: *avui parlem de Mali*, i el gran pot dir que no vol parlar d'això... però si el petit demana parlar sobre Guatemala, l'altre es nega rotundament.

Si que és veritat que amb el petit si que hi ha un vincle amb les cançons, que ens hem inventat, sobre el país i era molt fàcil, però amb les del gran no les volia sentir i ara una mica ens comença a deixar que les cantem.

Potser ara se sent més segur dins la família... i per això s'obre més.

Jo tinc la sensació que se sent més ordenat, ja et dic, ve d'una experiència de caos, d'un remolí de desordre però fins i tot expressat per ell verbalment i amb dibuixos.

Clar, són les seves emocions del moment. El tema dels pares biològics com ho porteu?

Mira com que les cançons estan vinculades al país.. Mira una diu, "la mare des de Malí ens gronxa, *els qui estiguem en aquell moment*. Des de Mamaco ens estima fins a l'infinit, o el que ens vingui de gust", així es vincula el país amb la seva mare ja que no tenim cap tipus de referència sobre els pares biològics, en el cas del petit, per exemple, va ser trobat al costat del riu Níger, llavors per això ens vam inventar aquesta cançó perquè d'alguna manera vinculava la seva maternitat amb el riu, on li diem que és un bon lloc per néixer.

Els fan preguntes sobre els seus pares biològics?

No en fan cap. Si que pot ser que el gran en faci alguna quan s'enfada amb nosaltres, com de rebuig cap a nosaltres. Si que nosaltres els hi diem que devien ser guapíssims perquè ells ho són i si que els hi diem això però perquè pensem que és la única

referència que tenim d'ells, la prova viva.

Quan eren més petits creieu que l'infant es va adaptar bé en l'àmbit familiar?

Sí, bueno el gran va tenir més problemes, aquestes dificultats estaven relacionades amb la vinculació amb el hogar i amb nosaltres, més que una dificultat amb l'entorn, on sí va tenir molts problemes és amb l'escola, era un lloc de pànic, com una pel·lícula de terror.

Li va costar molt establir vincles amb els amics?

No, no jo crec que és l'espai, l'edifici, el context, els aprenentatges, tot i encara li costa bastant. El petit era més fàcil adaptar-se, el vincle amb nosaltres el va fer molt fàcil adaptar-se, te moltes dificultats en expressar el seu desacord i el mostra de manera brusca i agressiva, sense tenir en compte les repercussions, com donar un mamporro.

Feu alguna cosa perquè els vostres fills es sentin més segurs i a gust parlant d'això?

Fem alguna cosa? La cançó va molt bé, això és una manera de poder parla-ho amb normalitat, a vegades ho passen pitjor els pares dels altres nens quan els hi fan preguntes els seus fills que nosaltres.

Manteniu part de la seva història, ja m'heu dit que amb les cançons sí, hi ha algun vincle més?

Amb el gran tenim un àlbum de fotos des de que va arribar al centre on va estar fins que el vam anar a buscar i, per tant, tenim fotos des de que era molt petit. En canvi, amb l'altre vam tenir la sort que només tenia 10 mesos quan va venir amb nosaltres, perquè d'ell no tenim res. Bueno, vam trobar una foto per internet que a mi em va agafar com algo, com una pena, que em va passar una companya i em va preguntar si era el meu fill, jo li vaig dir "i tant" i no sé si entre amics de facebook o així la va acabar trobant.

Ostres! quina casualitat no? Perquè ell va ser adoptat a Mali no?

Sí, jo crec que devia ser una persona d'alguna ONG i devia fer alguna foto dels nens d'allà suposo que allà no deu haver tant control com aquí amb els nens en les fotos.

Parleu sobre la cultura?

És molt més fàcil a Guatemala perquè allà jo ja hi havia estat abans (jo vaig insistir que el meu fill fos d'allà), és un país que em fascina, el trobo preciós, em sorprenen molt els contrastos que hi ha allà, la seva forma de vida, el nivell de violència, el maltracta a la població indígena, a mi tot això sempre m'ha semblat apassionat. Tampoc et pensis que en sé gaire, però és tot el carinyo per la zona i la seva història.

De Mali coneixem molt menys, molt menys i a mi se'm fa més difícil i sovint em pregunta si la guerra continua al seu país i li haig d'estar explicant i és difícil.

Els hi fareu doble nacionalitat als vostres fill?

Sí, als dos. Però la perdran.... perquè hauran d'anar a fer la mili quan tinguin 18 anys.

Encara que visquin aquí?

Són ciutadans d'aquells països jo no sé, per mi no hi hauria cap problema que tinguessin les dues però si és per protegir-los... A mi em faria molta por, perquè no és fer el servei aquí i aquest aspecte militar em fa por. A mi a tots dos llocs m'han dit que la nacionalitat la tenen fins als 18, però no he arribat a preguntar perquè la perden als

Has observat que els vostres fills tinguin algun tipus d'inquietud i ho transmetin a través del seu comportament?

El petit té conductes més agressives, mentre que el gran es retrau molt.

Veus moltes diferències entre els comportaments dels dos fill?

Són com un ou i una castanya. No tenen res a veure. Al gran ens ha costat molt, fins i tot a nosaltres saber que li passava i a vegades ell tampoc sabia que li passava, mentre que al petit tot això ha sigut més fàcil ja que sempre ha sigut molt més expressiu i ha trobat les paraules per poder expressar-se millor i ha permet que el poguéssim ajudar amb més facilitat.

Creus que els teus fills han passat per algun tipus de fase, de regressió a antics comportaments, per intentar adaptar-se en la seva nova família?

Sí, i encara ho fan. Vas endavant, vas endavant i de cop i volta pim! I vas cap enrere i a vegades pots anar molt cap enrere. El que passa és que cada vegada que tiren enrere, sobretot amb el gran, és més fàcil poder tornar a tirar cap endavant. I el petit, segueix mostrant aquesta conducta més agressiva però en moments cada cop més puntuals.

Doncs aquesta era la última pregunta. Moltes gràcies per atendre i respondre les preguntes tant detalladament.

Annex 6.3. Entrevista Agustí

Quina edat tenen els infants?

En Dima en te 13, i l'Aliona 11.

En quina edat van ser adoptats?

En Dima en tenia 3, vora 4 i l'Aliona en va fer 5 el dia abans de sortir de Rússia amb nosaltres.

De quin lloc van ser adoptats?

De Rússia. En Dima va néixer a Voronez, a mig camí entre Moscou i el Mar Negre, i l'Aliona a Syktivkar, la capital de la República de Komi, latitud 60 d'aquest costat dels Urals. Tenint en compte que nosaltres érem grans vam triar un país en que els tràmits no fossin molt complicats i la ètnia semblant a la nostre.

L'adopció és considerat un tema tabú en la família?

En absolut. Des de el primer dia, a Rússia mateix n'hem parlat. Tenen fotografies de la casa d'adopció amb nosaltres, recordem anècdotes de quan ens vam reunir, en situacions climatològiques més russes (paisatges nevats) ens han explicat anècdotes de que feien quan sortien, etc. Tampoc vol dir que ens passem tot el temps parlant d'això. De fet a casa no tenim referents russos llevat de nines russes.

S'ha abordat el tema en família? Com s'ha fet?

En parlem amb normalitat. Quan surten notícies sobre Rússia a la TV o al diari, quan veiem TV on es parla d'adopcions, pel·lícules, relacions amb altres famílies que tenen nens adoptats. A vegades els nens parlen de les seves experiències, o pregunten sobre coses concretes, com ara quin era el seu cognom, o a vegades fan suposicions sobre com devia ser la seva vida prèvia a Rússia. Si veiem que van desenfocats, molt fantasiosos, els hi fem reflexions. Això li passa de vegades a l'Aliona quan parla de la seva mare biològica, o quan explica com vivia allà.

L'infant mostra interès i fa preguntes sobre la seva antiga vida?

Si que en fan, a vegades en terme de suposicions. Però és un interès en la distància. No han volgut conservar l'idioma per exemple. Al principi varem tenir una cangur russa, que encara veuen de tant en tant. Ella sempre els hi ha volgut parlar en rus, però ells no ho accepten. L'Aliona especialment parlava molt fluït quan la varem portar cap aquí.

Creieu que l'infant se sent segur i amb confiança parlant de l'adopció?

Si. És una cosa que aparentment tenen molt assumit. Els dos són diferents. En Dima es planteja menys el passat. Se sent bé i per ell això de néixer a Rússia és com una circumstància. A l'Aliona, que va passar més experiències, li ha costat molt més. Ella no tenia clar que això fos per sempre, i encara fa un parell d'anys li va preguntar a la seva mare fins quan s'estaria aquí. Ben segur que parlar-ne els ajuda a tenir les coses clares, i això a sentir-se més segurs.

Vosaltres heu parlat sobre els seus pares biològics?

Nosaltres no varem conèixer els seus pares biològics. Tenim nocions de les seves circumstàncies, de les mares, i de per què els varen deixar. Però tot això no els hi expliquem, ni que ho preguntin. Pensem que saber això ara per ara no els ajudarà. Són quatre pinzellades. Nosaltres de les seves mares els hi parlem en termes de que els estimaven, però que com que no els podien atendre, els varen deixar per que els cuidessin millor. I de fet és així. Probablement quan siguin més grans els hi explicarem els quatre trets que coneixem. Si que saben, per què ens ho varen preguntar, quin era el seu cognom. Havent-els-hi dit una vegada el recorden perfectament, i de tant en tant el repeteixen.

Creieu que l'infant s'està adaptant bé en l'àmbit familiar? Com ho noteu?

Si. L'adaptació d'en Dima sempre ha estat més senzilla. Ell es considera un membre de la família àmplia. Els avis, els oncles, els cosins. Es sent capaç d'exigir amb normalitat qualsevol tipus de cosa. Se sent integrat per naturalesa. A l'Aliona li va costar més, però ara també se sent membre de la família àmplia, encara que en té

menys coneixement. A casa normalment se sent bé. Entre els germans a vegades tenen molta complicitat i comparteixen coses, i a vegades es barallen, com tots els germans. A vegades l'Aliona crea conflicte per comprovar que és estimada malgrat tot.

Què heu fet perquè l'infant se senti a gust i segur?

Nosaltres sempre els hem tractat amb un cert nivell d'exigència, sense condescendència pel fet de que siguin adoptats. Procurem distingir entre la crítica d'accions concretes i la valoració de la persona. Els hi manifestem també de paraula l'estimació que els hi tenim, i el que ens importen. Els hi manifestem que estan aquí per sempre. Procurem evitar situacions en que es puguin sentir exclosos.

A l' Escola Pia també varen ser molt ben acollits des del principi.

Manteniu part de la seva història, en altres paraules, el nom, la seva cultura, alguns aliments?

Si que mantenim el nom. Els hi varem portar música, llibres infantils, la noia els hi portava menjar, però fins ara tot això no els interessa. També parlem de fer un viatge a Rússia quan siguin més grans. En Dima va venir amb nosaltres quan vàrem anar a buscar l'Aliona.

També els hi hem ofert que els ajudarem a buscar les seves arrels quan siguin més grans si així ho volen. Aquets últims dies en Dima ha parlat d'estudiar el rus. Li hem dit que sí, però sense descuidar l'anglès.

Els hi faran la doble nacionalitat?

Això dels papers russos ho tenim una mica endarrerit perquè amb els temes dels papers són molt complexos. Ara mateix tenen el passaport rus caducat. De moment tenen dos passaports fins als divuit anys. Si la volessin sí, però si no la volen ells probablement no la demanarem. A més crec que els russos no ho accepten.

S'ha observat que l'infant tingui algun tipus d'inquietud i ho transmeti a través del seu comportament?

A vegades se'ls nota neguitosos. En Dima aparentment ho porta molt bé, amb molta tranquil·litat. Però a vegades és molt inquiet. Podria ser per això, o una qüestió de caràcter, o de la influència de les pantalles i la immediatesa de les respostes informàtiques. L'Aliona a vegades força les situacions per veure's estimada i reclamada. Al principi era molt sovint. És una nena molt forta, tant físicament com de caràcter. Ara cada cop és més espaiat, i arriba a demanar perdó per pròpia iniciativa quan fa un episodi. Ahir mateix ho va fer.

Hi ha diferències o semblances entre els comportaments dels dos fills en referència a l'adopció?

Són bastant diferents. Com deia, En Dima ho assumeix amb molta naturalitat. És un nen molt sensat, molt equilibrat. Líder. A vegades està molt pendent d'agradar. L'Aliona és molt més individualista. Sota la aparent capa de seguretat i independència amaga la necessitat que té de sentir-se estimada. Fa més preguntes sobre el seu passat, i a vegades es munta històries fantasioses.

Tots dos tenen tendència a arreplegar i guardar coses. I entre ells normalment les comparteixen.

Creieu que l'infant està passant per algun tipus de fase per tal de poder adaptar-se en la seva nova família?

Ben segur. Encara que les coses vagin bé l'adopció és un fet significatiu i una mica diferencial. És normal que es facin preguntes i que busquin respostes. Ara que es van acostant a l'adolescència han d'anar definint i creant la seva identitat. I aquest és un ingredient més.

Hi ha coses objectives, com per exemple el desconeixement dels antecedents genètics. Han viscut un canvi de cultura, i sobre tot l'Aliona, una primera infantesa amb dèficits afectius importants. En Dima té una doble fissura palatina, en vies de tractament. I això curiosament de petit el va protegir i li va fer rebre més afecte de les

persones que en tenien cura. Va estar a la casa de maternitat fins que el varem adoptar.

Han de comprovar que el seu nou sistema de referència no els hi fallarà. I per això estan a l'aguait i fent proves. Però se'ls veu confiats i contents de que van per bon camí.

Annex 7. Tertúlia ADDIF

El passat dia 6 de març l'associació ADDIF va realitzar una tertúlia titulada "**Parlant amb els fills adoptius de la mare biològica**", es va parlar sobre la mare biològica i la importància de la comunicació en família.

Les idees claus sobre aquesta xerrada són:

Per tal que l'infant s'adapti correctament a la seva nova família sol passar per les següents fases: fase d'adaptació i exploració de la novetat, fase de transferència dels conflictes i fase de regressió (veure pàg. 13 d'aquest treball).

Els infants adoptius han de saber, des de sempre, la seva condició, per tal de créixer integrant, amb total naturalitat, la seva identitat com a fill adoptiu, i perquè és el seu dret conèixer la seva història de vida.

El nen adoptat té el dret de tenir una família, no és una víctima ni ha d'estar agraït a la seva família adoptiva.

El tema de l'adopció s'ha d'introduir de manera gradual i utilitzant un llenguatge adequat. Sovint la parla dels adults està carregada d'ideologies i valors i pot evidenciar prejudicis, discriminació o menyspreu. Cal anar molt en compte, doncs, en evitar expressions com: "pare/mare verdader/a o natural" i substituir-les per "mare/pare biològic/a". També cal evitar dir: "fill natural/propri/teu/meu" i millor dir-ne solament el nom propi del fill

Cal tractar el tema amb naturalitat, aprofitant algun fet que ens hi porti. Els pares adoptius senten inseguretats per parlar sobre els pares biològics. Per tal de poder tractar aquest tema, els pares han de deixar les seves pors i no negar mai la condició del seu fill ni negar l'existència de la mare biològica.

Els infants adoptats també solen tenir por a preguntar sobre la seva vida abans de l'adopció, en aquest moment hi ha un conflicte de lleialtat. En altres paraules, ells volen preguntar, conèixer a la seva mare biològica però poden arribar a pensar que als seus pares adoptius els pugui molestar.

És important que l'infant de 0 a 6 anys es familiaritzi amb la terminologia de la família i de l'adopció sense connotacions negatives que incorpori idees i expressions com:

"mare biològica que no et va poder fer de mare", "mare adoptiva", "orfenat", "fill biològic/adoptiu"...

Donar oportunitat a que el nen estigui trist, que tingui el seu moment de dol, anomenada ferida primària. Se l'ha d'acompanyar en la tristesa.

Tampoc no es tracta, però, de tenir els infants en "embolcalls de cotó". Totes les experiències, malentesos, errors..., poden ajudar a créixer, fins i tot les que provoquen tristesa o dolor, sempre i quan se'n parli, es comenti amb els adults que l'envolten.

Annex 8. Entrevistes a experts

Annex 8.1. Entrevista Montserrat Alguacil

Per què és tant important que la família expliqui a la tutora d'aula que l'infant és adoptat i que els proporcioni informació?

És tracta de demanar aquella informació que és rellevant, no és explicar per explicar, en aquest cas si nosaltres entenem que l'adopció és un fet que és característic de la vida de l'infant i de la pròpia família. Els mestres ho han de saber, com coneixen altres coses com les limitacions físiques, encara que és molt diferent però si tens aquella data característica que és important per a la mestra, per exemple, va venir quan tenia 3 anys a la mestra també li pot ajudar. Perquè sempre el que ha de fer un mestre és intentar integrar tot el grup, els mestres no tenen alumnes homogenis, sinó que tenen alumnes heterogenis cada un amb la seva especificitat i aquesta (la adopció) és una altra especificitat com el que té molt germans, que els pares s'han separat, els que tenen més dificultats d'aprenentatge, el mestre és preparen per poder ajudar i adaptar a tots els infants. I és en aquest sentit, en aquesta voluntat d'ajudar.

Com influeix el fet que l'infant sàpiga que és adoptat en el rendiment escolar?

En això hi ha diferents estudis, que el nen sigui adoptat pot influir o no, poden influir algunes característiques prèvies, doncs depèn de si ha estat poc estimulat, com qualsevol altre nen, si o ha tingut l'alimentació adequada. A mi, personalment, no m'interessen gaire les comparacions, és un fet que aquestes criatures han sigut adoptades i ja està i no m'interessa tant el debat de si més o menys notes, crec que no és una cosa que sigui rellevant com si ho és poder ajudar a aquests nanos. Es que això és un sac molt gran.

S'ha donat casos on la família no sàpiga com integrar a l'infant? Com pot ajudar o guiar el tutor a integrar-se?

És dona en el sentit que hi ha moltes coses preenteses que no són adequades. Per exemple, en aquets país, gairebé el 100% s'escolaritzen els 3 anys. En Catalunya l'educació obligatòria comença als 6. A vegades hi ha molta pressa perquè el nen es

sociabilitzi amb altres de la seva edat, com ja ha fet si ha estat en un centre, i a vegades no es donen comptes que el nen és primer un fill. Necessita un temps amb la família. Aquest temps és molt important i s'ha de donar aquest temps. Un cop que ha establert el vincle amb la família, és el moment de anar a l'escola. Tindrà tota la vida per anar a l'escola. Però hi ha casos de tots els tipus. El primer que te que fer un mestre és formar-se de la diversitat que te en el aula, els nens adoptats són exactament igual que els altres, però tenen un tret i aquest tret és la seva adopció que és la seva adopció que és una petjada que li dura tota la vida. Un cop que entenen la singularitat d'aquest nen intenten fer activitats, ser curós, per exemple, quan demanes una foto de nadó i saps que hi ha algun nen adoptat demanar una foto de quan eren més petits. I llavors cada un portarà la que vulguis. També necessita una certa sensibilitat a l'hora de parlar amb els pares i buscar una complicitat o col·laboració i tenir la capacitat de parlar amb altres serveis que puguin ajudar-los, com una logopeda.

Les famílies solen acceptar que els seus fills tinguin alguna dificultat?

És difícil generalitzar però els hi costa una mica i no només en aquests casos si no en tots els casos. Però cal donar-li solucions i al costat d'aquest problema cal tenir una gestió per solucionar-lo. Per exemple, a vegades és necessari recomanar als pares que el seu fill faci algun esport en comptes de fer alguna altra extraescolar, segons el moment o el nen. Intentar donar-li unes pautes i una complicitat entre els pares i el fill.

Segons en el teu article, si un infant passa més de tres mesos en un orfenat perden un mes de creixement lineal. Es nota molt la diferència en el desenvolupament de l'infant que ha passat més temps en l'orfenat (2 anys) que un altre que ha estat poc temps (tres mesos)?

Això és molt general, però si, però després és recupera. Això són estudis generals sobretot en països del nord d'Europa. Però això és perquè les institucions estimulen molt poc i els nanos no fan moltes connexions biològiques ens els primer anys de la seva vida . Això provoca que aquests nanos tinguin un retard en general però a mi el que m'interessa és veure com els podem estimular, ajudar-los a que se sentin acollits

i la seva realitat sigui la que és.

Des de l'escola es pot veure el tipus de relació dels infants adoptats amb els pares (parlen amb orgull, no volen parlar)?

El mestre no té qui investigar quina relació té amb la seva família a no se que sospiti que hi ha maltractaments i tal, ella li ha de ajudar en la escola, això és important de separar. Cada un té un rol i els pares no han de fer de mestres, ni el mestre de psicòleg, etc. El que sí que pot veure és com el veu a la classe i dir-li als seus pares. Però no farà teràpia perquè ni està format ni l'ha de fer.

Durant el teu article es parla molt dels diferents trastorns psicològics que poden tenir els infants durant la primera infància, quins són els més comuns?

Depèn, però alguns casos són hiperactivitat, també hi ha alguns casos de retard maduratiu, alguna cosa física, aquests es recuperen més ràpidament, bàsicament estem parlant d'aquest tipus. Clar, algunes mares biològiques eren alcohòliques o drogoaddictes i això pot tenir algun efecte en el nano, o malalties hereditàries. Però principalment són aquests trastorns.

Hi ha dos factors que influeixen en el desenvolupament de l'infant: l'edat d'adopció i l'origen. Quines conseqüències té en l'infant ser adoptat en un altre país?

El origen vull dir de quina cultura venen i quina concepció tenen. Perquè s'han d'adaptar. Mira, si ara t'envio a la Xina que et passarà? No sabràs comunicar-te, no sabràs on anar, tot serà completament diferent. Si t'envio al Perú, doncs home, no tindràs tants problemes perquè podràs comunicar-te amb ells ja que compartim idioma. Abans d'intentar preservar, si el nano vol, la seva cultura d'origen, és primordial que primer s'integri en la societat on viu, per exemple, aquí hauria d'integrar-se en la societat catalana, aprendre les nostres costums i l'idioma i quan es vagi fen gran ja veurà ell mateix si vol o no estudiar el seu idioma natal o relacionar-se amb les comunitats del seu país d'origen que visquin aquí.

Annex 8.2. Entrevista a Elisabeth Ballús

S'ha de parlar sobre adopció en l'àmbit familiar? Sobre quina edat?

Es parla sempre, però no pot ser de manera aïllada. El nen ho ha de parlar quan ell ho necessiti. La família ho ha de tractar de manera natural.

Sobre quina edat els infants són conscients del que significar ser adoptat?

Entre els 6 i 7 anys, a que en aquell moment són conscients de la pèrdua, en altres paraules, han entès que han hagut de deixar a la seva família biològica per la que tenen ara.

Com són psicològicament aquests infants?

Solen ser més immadurs, tenen una actitud més infantil. També, en nivell maduratiu i emocional estan menys desenvolupats.

Com pot ajudar a la família en la integració de l'infant en l'àmbit familiar?

La família ha d'acceptar el dol pel qual pot passar l'infant, han de donar-li el seu temps i espai. A més, han d'acceptar els seus orígens, no poden oblidar que ell tenia una vida abans i han d'integrar la seva antiga vida amb la d'ara.

Quines preguntes solen fer-se els infants sobre l'adopció?

Normalment els infants senten molta culpabilitat, poden arribar a preguntar-se: "*per què a mi?*", "*per què em van abandonar?*"

Com pot ajudar la família a construir la identitat de l'infant?

Acceptar-lo tal com són, acceptar la seva història, ajudar-lo a descobrir-se a sí mateix. Han de proporcionar-li molt afecte per tal que s'accepti a ell i també a la seva família biològica.